

Şura GENÇ\*  
Seçil COŞKUN\*\*

**Özet:** Hukuk terminolojisinde sıkça yanlış bir anlam verilerek tanımlanan ensest; evlenmeleri yasak olan reşit kişiler (rıza ehliyeti olan) arasındaki rızaya dayalı cinsel ilişkidir. Ensest ilişkide, mağdur kavramının yer alamayacağı aksine bu ilişkinin karşılıklı rıza ile gerçekleştiği gerçeği göz ardı edilerek; sadece çocuklara yönelik gerçekleştirilen cinsel eylem şeklinde algılanması da doğru değildir. O halde karışıklığı önlemek için en azından “rıza dayanan ensest” ve “rıza dayanan ensest” şeklinde bir ayırım yapılmalıdır. Ensestin hangi hukuksal değer ya da değerleri ihlal ettiği noktasında farklı argümanlar ortaya atılmıştır ve suç olarak cezalandırılıp cezalandırılmaması konusunda da kesin bir yargıya varılamamaktadır. Ancak ensest yasağının evrensel biçimde tüm toplumlarda geçerli bulunduğu ve bazı uygulama farklılıklarına rastlansa da, hiçbir toplumun bireylerine, sınırsız bir cinsel ilişki ve evlenme olanağı tanımadığı da açıktır. Ensest, cevaplanamayan birçok soruyu ve çelişkiyi beraberinde getiren bir kavramdır. Bu çalışmada, ensest olgusu; nedenleri, sonuçları, bu ilişkiyi yaşayanlar üzerindeki etkileri ile tarihsel gelişimi, psikolojik, sosyolojik ve hukuki boyutlarıyla incelenmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Ensest ilişkisi, Rıza, Cinsel İstismar, Genel Ahlak- Aile Düzeni, TCK’ da Ensest Başlığı Altında Düzenlenen Bir Suçun Yokluğu.

**Abstract:** Often described germane legal terminology by giving a false sense of incest, which is forbidden to marry underage persons (consent with permits) between the consensual sexual relationship. Incestuous relationship, the aggrieved may never get the concept of contrast, ignoring the fact that this relationship takes place by mutual consent, not only in perception is not true for children in the form of the sexual act. So to avoid confusion at least, “not based on consensual incest” and “consensual incest” a distinction must be made in the form. Value or values in which incest is violating the legal arguments put forward a different point in punishing the crime and to punish as a definitive judgment can be drawn. But

\* Hâkim Adayı, Adalet Bakanlığı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ceza Hukuku yüksek lisans öğrencisi.

\*\* Uzman Yardımcısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ceza Hukuku yüksek lisans öğrencisi.

universally valid in all societies, where the prohibition of incest, and some implementation differences, often, the members of any society, open to recognize an unlimited possibility of sexual intercourse and marriage. Incest, and the conflict brought a lot of questions answered by the concept. This study, a case of incest; causes, consequences, effects on people living in the historical development of this relationship, psychological, sociological and legal size are analyzed.

**Keywords:** Incest, Consent, Sexual Abuse, Public Morality-Family Style, TPC (Turkish Penal Code)'s regulated under Title incest Absence of a crime.

## I. KAVRAM

Ensest kelimesinin Latince aslı *incestus* olup sıfat olarak “*pis, kirlenmiş, temiz olmayan*” anlamına gelmektedir. Arapça’da bu kelime fücürle karşılanmaktadır. Osmanlıca- Türkçe Sözlük’te fücür; “*günah, zina*” olarak karşılık bulmaktadır. Toplumumuzda ensest kavramı “*evlenmeleri, ahlâkça, hukukça ve dince yasaklanmış (nikâh düşmeyen) yakın akraba olan kadın ile erkeğin cinsel ilişkide bulunmaları*” anlamında kullanılmaktadır.<sup>1</sup>

Psikoloji ve ilgili diğer bilimlerde “*ensest*”; birbirleriyle evli olmayan ve evlilikleri yasaklanmış aile üyeleri arasındaki cinsel temas şeklinde tanımlanmakta ve bu tanım, bazen hem taraflar hem de fiiller bakımından genişletilerek; kan bağından bağımsız olarak “*güven*” ilişkisini ve sadece cinsel birleşmeyi değil, *her türlü cinsel eylemi* kapsama sokmaktadır.<sup>2</sup> Her türlü cinsel eylem; hem vajinal hem anal yönü bulunan, oral ya da genital ilişki, zorlama ile karşılıklı mastürbasyon biçiminde gerçekleşen cinsel davranışları ifade etmektedir.<sup>3</sup> Bazı araştırmacılar, sadece çekirdek aile bireylerini bu kapsamda değerlendirirlerken bir grup ise bakmakla yükümlü olan tüm kişileri, biyolojik bağına bakmaksızın bu kapsama almaktadır.

Ensestin bazı yazarlarca çeşitli tanımları yapılmıştır.<sup>4</sup>

*Gianeretto*, ensesti “*Ana-baba ile çocuklar veya kardeşler arasında çekirdek ailede meydana gelen cinsel ilişki*” olarak tanımlamıştır.

<sup>1</sup> POLAT, Oğuz, Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı, Tanımlar, Ankara 2007, s. 162.

<sup>2</sup> POLAT, Çocuk İstismarı, s. 160. ; GÖNENLİ, Sinem / SAYGILI, Sefa, “*Aynı Ailede Görülen Çoklu Ensest*”, Düşünen Adam, Y. 2008, S. 21(1-4), s. 33.

<sup>3</sup> POLAT, Oğuz, “*Aile İçi Cinsel İstismar: Ensest*”, [www.kriminoloji.com](http://www.kriminoloji.com).

<sup>4</sup> Tanımlar için bkz. POLAT, “*Aile İçi Cinsel İstismar: Ensest*”.

*Gottlieb*, “Sosyal içerikli bir yaklaşımla ensesti aile üyeleri arasında kanunlar veya sosyal normlar ile yasaklanan cinsel ilişki” olarak tanımlamaktadır.

*Mayer’e* göre, “ensest tanımında ahlâki ve hukuki bir kısıtlama bulunmamaktadır. Encest birbirleriyle evli olmayan aile üyeleri arasındaki cinsel temas ve ilişkidir. Bu geniş kapsamlı tanıma her türlü uyarıcı cinsel aktivasyon dahil edilmiştir. Bunların arasında pornografik fotoğraflar, cinsellik içeren fiziksel davranışlar; okşama, oral seks, cinsel ilişki ve her türlü cinsel davranış bulunur.”

Ensesti tanımlamak, ona karşı olan yasakların vurgusu temeline dayanır; yani encest tanımında esas olan unsur “yasak olgusu” dur.<sup>5</sup> Encestte, sanılanın aksine çoğu kez fiziksel şiddet yaşanmaz. Kişi güvenir, bağlanır ve kendisinden istenileni yapar. Varlığını uzun yıllardır sürdüren ancak sürekli inkâr edilen encest aslında bir yasaktan çok tabudur. Bu nedenle de encestin açığa çıkarılması zor olup; toplumda encest hakkında kesin bilgi sahibi olmak mümkün değildir.

## II. KAVRAMSAL YANILGI

Hukuk terminolojisinde sıkça yanlış bir anlam verilerek tanımlanan encest; “*evlenmeleri yasak olan reşit kişiler (rıza ehliyeti olan) arasındaki rızaya dayalı cinsel ilişkidir.*” Tanımdan da anlaşılacağı gibi, “cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen” suçlardan farklı olarak encestte, taraflardan biri mağdur değildir.<sup>6</sup> Encest, suç olarak kabul edildiğinde, “çok failli” suç olarak nitelendirilir.

Encest, bu kavram yanlışlığı çerçevesinde, aralarında kan bağı bulunan, evlilikleri kanunlarla engellenen (anne-oğul, baba-kız, dede-torun, kardeşler gibi) akrabalar arasındaki cinsel ilişki olarak tanımlanmaktadır. Oysa psikolojik açıdan da daha geniş çerçevede yapılan tanımlarda, resmi ya da gayri resmi akrabalık bağı bulunan kişiler arasındaki cinsel ilişki de encest kavramı içerisinde değerlendirilmektedir.<sup>7</sup>

<sup>5</sup> BARAN Görgün, Aylin / ERBAYDAR, Nüket Paksoy, “Yasak Cinsel İlişki:Encest”, [www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/.../ensest08012009.doc](http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/.../ensest08012009.doc), s. 1.

<sup>6</sup> SANCAR, Türkân Yalçın / YAŞAR, Tuğçe Nimet, “Encest, “Genel Ahlâk” ve Alman Anayasa Mahkemesinin Kararı”, TBBD 2009, S. 80, s. 247.

<sup>7</sup> KARAOSMANOĞLU, H. Alp, Psikiyatr, “Encest ve İlişkili Sorunlar”, [www.psiko-](http://www.psiko-)

Bazı hukukçular, güven ilişkisi içerisindeki her türlü cinsel eylemi ensest olarak kabul ettiklerinden TCK'da "ensest" in zaten suç olduğunu ifade ederler ve toplumda da böyle bilinmektedir. Oysa burada dile getirilen ve ensest olduğu söylenen suçlar; "cinsel saldırı" (TCK m. 102/3-c) ve "çocukların cinsel istismarı" (TCK m. 103/3) kapsamındaki, cezayı ağırlaştıran bir neden olarak ortaya çıkan ve rızaya dayanmayan ya da geçerli rızaya dayanmayan cinsel suçlardır.<sup>8</sup>

Adalet Komisyonunda, "Çocukların ve kadınların gerek aile içinde gerek toplum içinde maruz kaldıkları fiziksel ve cinsel şiddet, bu kişilerin antisosyal davranışlar göstermesine ve topluma faydalı bir birey olamamasına neden olmaktadır. Bu konuda bütün ülkelerde giderek daha fazla duyarlılık oluşturulmaktadır." gerekçesiyle TCK'nın 103 ve 104. maddelerinde değişiklik yapılmasına yönelik Kanun teklifinde bulunulmuştur. Bu bağlamda, TCK'nın 103. maddesinde, "Üçüncü derece dahil kan veya kayınhısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından" çocuğun cinsel istismarı suçunun işlenmesi halinde mevcut düzenlemeye oranla cezanın arttırılması teklif edilmiştir.

Diğer yandan TCK'nın 104. maddesinin 2. fıkrasında yer almak üzere, "Suçun, mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi halinde şikâyet aranmaksızın, beş yıldan on iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur." ifadesine yer verilmiştir. Bu suretle, on beş yaşını doldurmuş olan çocuklarla ensest ilişkiye girilmesi, birinci fıkra da tanımlanan suça nazaran daha ağır cezayı gerektiren ve soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olmayan bir suç olarak tanımlanmaktadır. Ancak, görüşülen bu teklifler kanunlaşmamış ve TCK'nın ilgili maddelerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Böylece ensestin TCK'da suç olarak düzenlenmesine yönelik umut verici bir adım da sonuçsuz bırakılmıştır.

Basında yer alan haberlerde, yapılan sosyolojik araştırmalarda ve yayınlanan birçok eserde ensest, özellikle cinsel istismar kavramıyla özdeşleştirilerek anlatılmaya çalışılmaktadır. Bu yanılgıya şu örnekleri gösterebiliriz:

---

net.com.  
<sup>8</sup> Bkz.SANCAR, Türkân Yalçın, "Ensest ve Tartışmada Genel Ahlâk Engeli", Güncel Hukuk, Aralık 2008, s. 25.

Bozbeyoğlu'na göre, "Çocukluk dönemi cinsel istismarlarının büyük bir kısmını çocuğun aile içindeki cinsel istismarı, ensest oluşturmaktadır. Ensestin varlığını ve **ensestin** çocuğa yönelik cinsel saldırı olduğunu kabul etmek, ensest karşısında iyi işleyen bir sistemin geliştirilebilmesi için vazgeçilmez noktalardır."<sup>9</sup>

Yiğit'e göre, "Dokunma ile gerçekleştirilen istismar **içerisinde ensest**, aile içinde, çocuk ve gençlere yönelik yapılan her türlü cinsel eylemdir. Ensest çoğunlukla çocuk ve gence en yakın ve güvenebileceği baba, büyükbaba, erkek kardeş, ağabey, amca, üvey baba, üvey erkek kardeş, teyze, hala gibi birinci dereceden yakın akrabalar tarafından yapılmaktadır. Ensest ilişkilerde cinsel istismar mağdurları genellikle kız çocuklarıdır. Yapılan araştırmalarda, ço-cukların %38'inin **ensest-cinsel istismar vak'alarını** oluşturduğu gözlemlenmektedir."<sup>10</sup>

23 Haziran 2009'da "Nüfusbilim Derneği ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu" tarafından Türkiye'deki ensest sorunuyla karşılaşan profesyonellerle yapılan görüşmelere dayalı olarak gerçekleştirilen "Türkiye'de Ensest Sorununu Anlamak" araştırması raporunda, "**ensest mağdurları, ensesti uygulayanlar (saldırgan) ve ensest vakaları**" gibi kavramlardan yola çıkılarak ensest anlatılmaya çalışılmıştır.

Marmara Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nün araştırmalarında ensest şöyle anlatılmıştır: "*çocuklara dönük cinsel istismarın yüzde 89'u aile içinde meydana geliyor. Her dört çocuktan biri ensest kurbanı oluyor. Kurbanların yüzde 87'si 4-12 yaş grubundaki kız çocukları. Saldırganların yaş ortalaması 28'in üzerinde ve daha çok 40-52 yaşlarında. Yarıya yakını çocukların babaları. Diğerleri ise üvey baba, amca, ağabey, kayınpeder, dayı, amca, dede ve ağabeyler... Çoğunun sabıkası yok. Saldırganlar, sapık, katil, psikopat değil, tamamen "normal" insanlar. Hem de her gelir, her eğitim, her kültür grubundan...*" ifadelerle ensest anlatılmaya çalışılmıştır.

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, ensestin tanımlanması hususunda bir yanlış olduğu açıktır. Ensest ilişkide, mağdur kavramının yer alamayacağı aksine bu ilişkinin karşılıklı rıza ile gerçekleştiği gerçeği göz ardı edilmektedir. Ensest ilişkinin tarafları on sekiz yaşından büyük olduğundan, ensestin sadece çocuklara yönelik gerçekleştirilen

<sup>9</sup> BOZBEYOĞLU/ KOYUNCU/ KARDAM/ SUNGUR, "Ailenin Karanlık Yüzü: Türkiye'de Ensest", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, C. 13, S. 1, Bahar 2010, s. 3.

<sup>10</sup> YİĞİT, Rana, "Çocukların Cinsel İstismarı ve Ensest", AHSBD 2005, C. 8, S. 3, s. 91-96.

cinsel eylem şeklinde algılanması da doğru değildir. O halde karışıklığı önlemek için en azından “rıza dayandırmayan ensest” ve “rıza dayandıran ensest” şeklinde bir ayırım yapılmalıdır.<sup>11</sup>

### III. TARİHTE ENSEST

Ensest, bugün uygarlığın temeli olan bir cinsel yasak şeklinde görülmektedir. Ancak tarihin çeşitli dönemlerinde zaman zaman meşru, doğal hatta gerekli sayılmıştır.<sup>12</sup> İnsanlık tarihi incelendiğinde, gelişmişlik düzeyinden ve sosyolojik yapıdan bağımsız olarak, yakın akrabalarla cinsel ilişki kurma ya da evlenme yasağının, tüm toplumlar tarafından benimsenmiş “değişmez” bir kural konumunda olduğu gözlemlenmektedir.<sup>13</sup>

Toplumun varlığı ve devamı için insanın çoğalması gerektiğinden, bu gerekliliğin önüne geçen etkenler hiçbir zaman dikkate alınmamıştır. Dolayısıyla oldukça sınırlı kişi ve toplumlar arası ilişkilerin söz konusu olduğu dönemlerde, insanların çoğalmasının bir yolu olarak ensest türü cinsel ilişki kabul görmüştür.<sup>14</sup>

Mısır, Peru ve Japonya’da kraliyet ailesinin saflığını korumak için bu yolun meşru olarak kullanıldığı gözlemlenmektedir.<sup>15</sup> Tarih boyunca enseste izin verdiği bilinen toplumların sayısı parmakla sayılacak kadar azdır. Mısır Firavunları ailesinde, erkek kardeşlerin abla ile evlenmesine izin verilir, fakat ensestin öteki çeşitleri yine de yasaklandı. Firavunlar, yarı Tanrı sayıldığı için, bu iznin yasağın evrenselliğini sarsmadığı kabul edilir.<sup>16</sup>

Roma İmparatorluğu döneminde Kral Guarthigirmus’un kızı ile evlenerek bir oğul sahibi olduğu tarih kitaplarında belirtilmektedir. İskoçya’da bilinen en eski kavim olan Diktenler’de erkeğin kız kardeşinden bir çocuk sahibi olması ve üvey oğulların üvey annelerinden çocuk sahibi olmaları doğal karşılanan eylemler olarak izlenmiştir.<sup>17</sup>

<sup>11</sup> SANCAR, s. 247.

<sup>12</sup> SANCAR, s. 246.

<sup>13</sup> CAN, Cahit, Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar, Ankara 2002, s.24.

<sup>14</sup> TUĞRUL, Ahmet Ceylani, Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar & Ensest İlişkiler, Ankara 2010, s. 20.

<sup>15</sup> POLAT, Çocuk İstismarı, s. 162.

<sup>16</sup> TUĞRUL, s. 20.

<sup>17</sup> POLAT, Çocuk İstismarı, s. 162.

Can'a göre, "Ensest yasağının uygulanma alanı bulamadığı toplumların var olduğu ileri sürülerek bu 'gerçeklik' yadsınmak istenmektedir. Ancak bu sav aldatıcıdır ve genel olguyu saptırmaktadır. Eski Mısır'da, Peru'da, Havai'de (ve günümüzde bazı adacıklarında) yaşayan ya da yaşamış olan bazı toplumların ensest yasağını yok saydıklarından değil, bu yasağı oldukça sınırlı olarak uyguladıklarından söz edilebilir. Örneğin hem eski Mısır hem de adı geçen diğer toplumlarda, anayla evlenmek kesinlikle yasaklandığı gibi, küçük kız kardeşle de evlenilemez. Ancak erkek kardeşle evlenmek ablaya tanınan bir ayrıcalık olarak görülmektedir."<sup>18</sup>

İlkel klanlarda-aşiretlerde yaşamak ve yaşamları devam ettirmek için aile içi ilişkiler bir anlamda yumuşak bir ethos/etik olagelmıştır. Malenezya'daki ana yanlı toplumlarda ensest tabusunun, yalnızca biyolojik kardeşleri değil, geçmişlerinin aynı anneye dayandığı öne sürülen ama aralarında kan bağı bulunmayan kardeşleri de kapsamaktadır. Malenezya toplumlarında ABD ya da Avrupa'daki akrabalık sistemlerine göre tümü birinci dereceden kuzenler sayılacak kişilerin bir bölümünün evlenmesi de genel kabul görür. Balililerin geleneklerinde ise ensest farklı değerlendirilmektedir. Aşağı kast üyesi ailelerin karşı cinsten ikiz çocuklarının, ana rahmindeyken cinsel ilişkide bulundukları varsayılır ve bu ensest olarak değerlendirilir. Yönetici kasttan ailelerin karşı cinsten ikizleri ise evlendirilir. Bu tür inançlar, ensest tabusunun anlaşılmasında da biyogenetik açıklamaların yetersizliğini ortaya koyarken, ensestte evrensel bir tanım getirmeyi de büyük ölçüde güçlendirmektedir.<sup>19</sup>

Bu açıklamalar doğrultusunda ensestin tarihsel süreciyle ilgili birkaç genelleme yapılabilir:<sup>20</sup>

1. Ensest aşağı yukarı bütün toplumlarda ahlâksızlık olarak değerlendirilir.
2. Ender olmakla birlikte, hükümdar soyundan gelen kardeşlerin evlendirilmesi gibi belirli olaylarda kültürlerin ensest tabusunun çiğnenmesine göz yumduğu bilinmektedir.

<sup>18</sup> CAN, s. 25.

<sup>19</sup> CAN, s. 25.

<sup>20</sup> SARI, Ahmet, "Şebnem İşigüzel'in "Tabut" Adlı Öyküsüyle Thomas Bernhard'ın "Jau-regg" Adlı Öyküsünde Ensest İlişki", AÜSBED 2007, C. 9, S. 1, s. 18-19.

3. Biyolojik bağların yakınlığı azaldıkça cinsel ilişkilerde konan yasaklar da yumuşatılmakta ya da ortadan kaldırılmaktadır.

#### IV. ENSEST İLİŞKİDE TARAFLAR

Ensesten bahsedildiğinde, daha önce de belirtildiği gibi bir yanlışlığı olduğu açıktır. Ancak 'rıza'ya dayanan ensest/ rıza'ya dayanmayan ensest' ayrımı dikkate alınarak bir değerlendirme yapılırsa, daha çok rıza'ya dayanmayan ensest ilişkilerde, erkek figürü olarak öncelikle baba, erkek kardeş, ardından dede, ağabey, amca, dayı, gibi erkek akrabalar sıralanmaktadır.

Sayılan kişiler sosyolojik olarak belirli kategorilerde kişiler değildir. Gündelik hayatlarına devam etmelerini engelleyen psikolojik problemleri olmayan, doğru ve yanlış ayırt edebilen, alkolik ya da devamlı işsiz olmayan çoğu zaman eğitim seviyesi yüksek kişilerdir. Kısacası ensestte, bir tacizci profilinin olmadığını söyleyebiliriz.<sup>21</sup> Dolayısıyla erkek figürü, toplum dışı, tehlikeli bir suçlu veya psikopatik biri değil, tam tersine kanunlara saygılı, işlerini yürütebilen günlük hayatta normal bir insandır.<sup>22</sup>

Ensest ilişkide ön plana çıkan kadın figürü, bazen ailede annenin olmayışı yahut annenin pasif kişilik yapısı, hamile olması, hasta olması gibi nedenlerle anneye daha çok yardımla sorumlu bir anlamda anne kimliği yüklenen kişilerdir.<sup>23</sup>

Her ne kadar ensest ilişkide baba-kız figürü ön plâna çıksa da diğer ensest çeşitlerinde de taraflar her zaman sorunlu kişilik özellikleri sergilemezler. Ailedeki tüm üyeler duygusal olarak bir boşluk içinde olduklarından bu tabu ilişkinin onlara aslında cinsel ilişki değil insan ilişkisinin sıcaklığını, konforunu ve güvenini vermesi nedeniyle bu tip bir ilişkiye girdiklerini ifade etmektedir. Aile üyeleri arasındaki sevgi bağı her zaman "bilindik" baba-kız, anne-oğul ya da kız kardeş-erkek kardeş sevgisi şeklinde olmayabilir. Ensest, sadece cinsel bir istek olarak değil; sevgi, bir simge olarak da düşünülebilir. Bir yabancıyı, yani aileden olmayan kan bağıyla veya daha önceki yakın ilişkilerle bağlı olunmayan bir insanı sevmeyişi de simgeleyebilir.<sup>24</sup>

<sup>21</sup> BOZBEYOĞLU, s. 10.

<sup>22</sup> TUĞRUL, s. 18.

<sup>23</sup> TUĞRUL, s. 22.

<sup>24</sup> SÜMER, Necati, "Kitab-ı Mukaddes'te Cinsel Motifler", Çukurova Üniversitesi

Ensestin yaşandığı ailelerde yaşanan evlilik çatışmaları, cinsel uyumsuzluk, annenin yaşlı olması nedeniyle cinsel partner olarak yetersiz oluşu, babanın bazen kontrolünü sınırlayan faktörler, babanın kızına karşı aşırı kıskançlık göstermesi, ailenin yerleşim merkezinden uzakta ve çevreyle iletişimlerinin kısıtlı olması, bireylerin mahremiyetine uygun olmayan tek odalı evde yaşanması halleri, bu süreci etkileyen ve kimi zaman hızlandıran faktörlerdir.<sup>25</sup>

Aile bireylerinin birbirlerine cinsel olarak kenetlenmeleri, enseste yeni bir boyut kazandırır. Bu tip ailelerde, aile bireyleri birbirlerine gerçek desteği sağlayamaz, ayrıca ağır güvensizlikten dolayı da birbirlerine aşırı bağımlılık gösterirler. İletişimin bozulduğu ve ensest olayı duyulduktan sonra ailenin iyice izole hale geldiği gözlenir. Aile bu olayı sır olarak saklamayı yeğler, böylelikle dış ortamlarda maruz kalınacak travmadan kendisini korumaya çalışır. Dolayısıyla tüm ailenin bireyleri bir anlamda ensest ilişkide rol üstlenmiş olur.<sup>26</sup>

Yapılan bazı araştırmalar, ensest ilişkilerin yaşandığı ailelerin pek çoğunun çekirdek aile formunu taşımasına rağmen, tek ebeveynli ya da ebeveynlerin her ikisinin de olmadığı aileler dâhil her aile yapısında ensestin yaşanabildiğini göstermektedir.<sup>27</sup>

Uzun bir zaman ensest, çeşitli raporlarda yalnızca anormal, çoğu zaman alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelere ilişkin bir sorun olarak görülmüş ve bu tip olaylara ailede nadir rastlanıldığı vurgulanmıştır. Ancak, zamanla görülmüştür ki ensest her çeşit sosyo-ekonomik ve kültürel çevrede yaşanmaktadır.

Toplumsal temel çekirdeği olan aile, birçok bakımdan toplumsal yapının en “dokunulmaz” alanını oluşturmaktadır. Yalnızca Türkiye’de değil, dünyanın birçok modern toplumunda aile içinde yaşananlar toplumsal düzenin birliği için kapalı kapılar ardında kalmaya mahkûmdur.

---

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana 2007, s. 180.

<sup>25</sup> POLAT, Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı, s. 150-167; GÖNENLİ/SAYGILI, s. 36.

<sup>26</sup> TUĞRUL, s. 24.

<sup>27</sup> TUĞRUL, s. 25.

## V. ENSEST ÇEŞİTLERİ

### A. Öz Baba- Kız- Oğul Ensesti

Günümüz toplumlarında ensestin en yaygın biçimi, babalar ile kızlar arasındaki ilişkidir. Aile içinde ensest olgusu utanç, suçluluk duyguları ve tabu oluşu nedeniyle gizlendiğinden bu olgunun gerçek sıklığı tam olarak bilinmemekle birlikte en sık baba kız ensestine rastlanmaktadır. Baba ile kız arasındaki ensest ilişki, babalık rolü ve bu rolün gerekli kıldığı güven duygusundan kaynaklanabilmektedir.<sup>28</sup>

Baba- kız ensest tipinde farklı iki durumdan söz edilmektedir.<sup>29</sup>

*\*Endogamik (endogamic-grup içi evlilik): Bu tür babalar, kendi cinsel ilişkisini aile üyeleriyle sınırlandırır ve ailenin dışındaki kadınlarla cinsel veya sosyal ilişkilere girmek istemez.*

*\*Rastgele cinsel ilişkide bulunanlar (indiscriminately promiscuous): Bu tür babalar genellikle psikopattır (psychopathic).*

Baba- oğul ensesti de karşımıza çıkabilecek bir ilişki tipidir. Burada en çok gözlemlenen durum, babanın kendi annesiyle geçmişte yaşadığı problemler nedeniyle kadınlara karşı bir kaçış ve güvensizlik içinde olmasıdır.<sup>30</sup>

### B. Kız Kardeş- Erkek Kardeş Ensesti

Aynı aile ortamında yaşayan kardeşler arasında, birlikte büyüme ve gelişme, ortak yaşam deneyimlerine sahip olma, özel hayatı paylaşma olağandır. Bu paylaşımın sonucu, kardeşler arasında cinsel anlamlara gelebilecek etkileşimler ve faaliyetler olabilir.<sup>31</sup>

Kardeş ensesti ilişkisi genellikle uzun süreli olmayıp, iki taraftan birinin aile dışında kendisine partner bulmasıyla sonlanmaktadır. Baba kız ensestinden sonra en sık karşılaşılan ensest türü kardeşler arası ilişkidir.<sup>32</sup>

<sup>28</sup> TUĞRUL, s. 27.

<sup>29</sup> GÖRGÜN/ERBAYDAR, s. 2.

<sup>30</sup> POLAT, Çocuk İstismarı, s. 171.

<sup>31</sup> TOPÇU, Sedat, Cinsel İstismar, Ankara 2009, s. 98.

<sup>32</sup> POLAT, Çocuk İstismarı, s. 171.

### C. Anne- Oğul Ensesti

Ensest ilişkinin bu türü, genellikle inanılması ve kabul edilmesi güç bir olgudur. Ancak, anne ile oğlu arasındaki ensest ilişki nadir de olsa gerçektir ve son yıllarda literatürde tartışılmaya başlanmıştır.<sup>33</sup>

Anne- oğul ensesti için uygun zemine sahip olan veya böyle bir ensest ilişkiyi gizleyen bazı aile özelliklerine bakıldığında, ailede düzgün bir babanın olmaması, annenin sosyal ve duygusal bakımdan tecrit edilmiş olması, bazen madde bağımlılığı ve annenin erkek çocuğuna cinsel deneyimlerini yaşatma arzusu gösterilebilir.<sup>34</sup>

### D. Ensestin Taraflar Üzerindeki Etkileri

Ensest ilişki yasak temeline dayandığı için kim tarafından kime uygulanırsa uygulansın bireylerde travma yaratacağı kesindir. Kişinin yasak ilişki yaşayarak normların dışına çıkmasının toplum tarafından öğrenilmesi ve bu şekilde etiketlenmesi sosyal ilişki ağlarının zedelenmesine neden olur. Özellikle günümüzde ensest ilişkiyi yaşayan kişiler toplum tarafından ayıplanıp kınanmaktadır ve bu ayıbı yaşamları süresince üzerlerinde bir yük olarak taşımak zorunda kalmaktadırlar. Dolayısıyla bireylerin böyle bir **etiketlenme/damgalanma** ile yaşaması, sosyal çevrenin ona kötü gözle bakması kendisini değersiz biri olarak algılamasına yol açar. Karşılaştığı kişi ya da kişiler tarafından ona bir mesafe ile yaklaşılır. Bu da toplumsal uzaklık duygusunun yaşanmasına ve bireyin toplumdan izole olmasına neden olduğu gibi onu yalnızlaştırır ve sonuçta intihara kadar götürebilir. Böylece sosyal bağları kopan birinin ise depresyona girmesi ve daha çok psikolojik sorunlar yaşaması kaçınılmazdır.<sup>35</sup>

Ensest taraflarının büyük bir kısmı daha sonraki yaşamlarında sağlıklı güven ilişkisini kurmakta çok zorlanmaktadır. Buna bağlı olarak da yakın arkadaşlıklar kurmakta sorunlar çıkmakta ve bir yabancıнын gösterdiği yakın ilgi karşısında kendini soyutlama ya da hemen ortamdaki kaçma tarzında davranışlar görülmektedir. Başka bir davranış modeli de ensest taraflarının ilişkiye cinsellik boyutu yükleme girişimleridir.

<sup>33</sup> TOPÇU, s. 99.

<sup>34</sup> TOPÇU, s. 102- 103.

<sup>35</sup> GÖRGÜN/ ERBAYDAR, s. 3.

Sonuçta kendisine yakınlaşmaya çalışanların yarattığı tedirginliğe bağlı olarak ya baştan çıkarıcı, cinsellik yüklü davranışlarda bulunurlar ya da kendilerine zarar vermeye yönelik davranışlar içerisine girerler.<sup>36</sup>

Öte yandan bu kişiler toplumda ayakta durma ve bir kimlik edinme adına, sapkın davranışlar gösterebilirler, hatta bazen suça itilme ya da suç örgütlerinin hedefi haline gelme durumu ile de karşılaşabilirler. Yaşamdan beklentisi azalan bu kişilerin sapma davranışlar gösterme ve suç işlemeye itilme eğilimleri yüksek olduğundan söz edilir. Böylece toplumdaki en kötü çalışma koşullarında ve statüsel saygınlığı olmayan ya da düşük olan mesleklerde çalışmayı kabul ederler.<sup>37</sup>

“Ensestçi” aile olarak nitelendirebileceğimiz ailelerde yaşayan bireylerin öğrendiği ana tema «insanları ihtiyacın için kullanabilirsin, bu ihtiyaçlar yasak olsa bile» şeklinde biçimlendirilebilir.<sup>38</sup>

Ensest taraflarında karakter bozukluklarının gelişmesinin sebebi; sosyal tabuların ve yasaklamaların en güçlüsü olan ensest ilişki sonucu, tüm değer yargılarının önemini yitirmesi ve anlamını kaybetmesidir.

Ensest ilişkiye giren öznelere (tüm kültürlerde ve normlarda) suçluluk duygusuna kapılmakta ve işledikleri bu “cürmün” ağır acısıyla kıvrınmaktadırlar.<sup>39</sup> Ensest ilişki yaşayanlar artık toplumda “öteki” dir.

## VI. SOSYOLOJİK AÇIDAN ENSEST

### A. Doğa- İnsan- Kültür İlişkileri

İnsan doğası denildiği zaman genellikle, tarihteki tüm değişik konum ve görünümüne karşın insanın temelde aynı kalan özellikleri dile getirilmek istenir. Ancak, insanın biyolojik doğasıyla toplumsal doğası arasındaki farklılığın gözden kaçırılmaması gerekmektedir. İnsan doğası denildiğinde, insan; yemek, içmek, cinsel yaşamını sürdürmek... türünden fizyolojik gereksinimleri ile ele alınmakta, ancak toplumsal yaşamın; bu biyolojik doğayı yönlendirebileceği ve değiştirebileceği gerçeği hiç hesaba katılmamaktadır. Toplumsal insan, özel-

<sup>36</sup> POLAT, “Aile İçi Cinsel İstismar: Ensest”, www.kriminoloji.com.

<sup>37</sup> GÖRGÜN/ ERBAYDAR, s. 3.

<sup>38</sup> POLAT, “Aile İçi Cinsel İstismar: Ensest”, www.kriminoloji.com.

<sup>39</sup> SARI, s. 17- 18.

likle cinsel yaşamı konusunda, biyolojik doğasına karşı çıkmakta ve bunu yaparken de kendini dönüştürmektedir.<sup>40</sup>

İnsanlık tarihine bakıldığında; gelişmişlik düzeyinden ve sosyal yapısından bağımsız olarak yakın akrabalarla cinsel ilişki kurma (ensest-hukuk dilinde fücür) ya da evlenme yasağının, tüm toplumlar tarafından benimsenmiş “değişmez” bir kural konumunda bulunduğu görülmektedir. Gerçi, encest yasağının uygulanma alanı bulamadığı bazı toplumların var olduğu ileri sürülerek bu “gerçeklik” yadsınmak istenir; ancak bu sav aldatıcıdır ve genel olguyu çarpıtmaktadır.<sup>41</sup>

Encest yasağının evrensel biçimde tüm toplumlarda geçerli bulunduğu ve bazı uygulama farklılıklarına rastlansa da, hiçbir toplumun bireylerine, sınırsız bir cinsel ilişki ve evlenme olanağı tanımadığı açıktır. Evrensellik doğaya; görecelik ve öznellik kültüre ilişkin özelliklerdir. Oysa, encest yasağı kuralı bu genel belirlemeyi yalanlamakta ve evrensellik gibi bir doğa özelliğinin kültür alanında da geçerli olduğunu ortaya koymaktadır. Encest yasağı, güdülerin ve eğilimlerin evrenselliği kadar, bu yasağa uygun davranılması amacıyla oluşturulmuş kurumların ve konulmuş kuralların *zorlayıcılıklarının da evrenselliğini* gözler önüne sermektedir.<sup>42</sup>

Encest yasağının, nedenleri konusunda en tutarlı görüşleri ileri sürmüş bulunan Levi Strauss’un varsayımları üç grup içerisinde ele alınabilir:<sup>43</sup>

1. *Encest yasağı, doğal bir olaya ilişkin olarak geliştirilmiş sosyal bir düşüncedir:* Yakın akrabalar arasındaki cinsel ilişkiler sonrasında bir kan birliği ortaya çıkmakta ve bunun yaratacağı olumsuz sonuçlardan korunabilmek amacıyla insanlık, encest yasağı kuralını koymaktadır. Ancak insanların çok eski çağlarda bu tür bir sakıncayı bilemeyecekleri gerçeğini göz ardı ettiğinden bu sav, kendisine yöneltilebilecek eleştirilere karşı dayanıklı değildir.

2. *Doğal zorunluluk:* Encest yasağı, insanın doğasında zaten var olan “yakın akraba ile cinsel ilişki tiksintisi”nin sosyal alana yansıtıl-

<sup>40</sup> CAN, s. 23-24 vd.

<sup>41</sup> CAN, s. 25.

<sup>42</sup> CAN, s. 26.

<sup>43</sup> CAN, s. 26 vd.

masını dile getirmektedir. Bu yaklaşımı savunanlar “kanın sesi” olduğu düşüncesiyle bu ilişkilere kendiliğinden zaten girilemeyeceğini savunmaktadırlar. Ancak bu kez de, yakın akraba olduklarını bilmek-sizin (anne-oğul, baba-kız, kardeşler) evlenmiş olanların, bu sesi neden duymadıkları ve “dehşet”in neden yakın akrabalığın öğrenilmesinden sonra başladığı sorusu havada kalmaktadır.

3. *Ensest yasağının yalnızca sosyal kaynaklı olduğu düşüncesi*: Bir sosyal kurum olarak ensest yasağı iki değişik görünümde karşımıza çıkmaktadır: İlk olarak, aralarında kan bağı bulunan yakın akrabalarla cinsel ilişki ve evlenmesinin yasak olmasıdır. İkinci olarak da belirli bir biyolojik ölçüt üzerine kurulmuş olan bu yasaklama, akrabalık yaklaşımının tümüyle yokmuş gibi görüldüğü çok daha kapsamlı bir sistemin yansımasıdır. Çünkü, bir çok toplumda dış evlilik (exogamie) kuralı, yakın akrabalara olduğu kadar, birbirleriyle hiçbir akrabalık ilişkisi bulunmayanlara da uygulanmaktadır. Bu tür ensest yasağı, birbirlerine belirli bazı terimlerle hitap edenler arasında geçerli görünmekte, örneğin, aralarında hiçbir akrabalık bulunmamakla birlikte, sosyal ilişkilerinde birbirlerine “anne, baba, kızım, oğlum, kardeşim” demek olanlar dış evlilik kuralları doğrultusunda birbirleriyle evlenememektedirler. Acaba amaçlanan kan bağı olsun ya da olmasın, yakın çevredekilerle evlenmenin yasaklanması aracılığıyla, daha çok dışa mı açılmak ve toplumsallaşmanın daha mı geliştirilmesidir?

Burada dış evlilik kuralıyla, evrensel ensest yasağının birbirleriyle karıştırılmaması gerektiği belirtilmelidir. Çünkü fücür oluşturacak evlilikler, dış evlilik sisteminin yasaklamış olduğu evliliklerden yalnızca bir bölümünü kapsamına almaktadır. Bu tür bir hipotez fücür yasağının niteliğine ilişkin herhangi bir belirleyicilik de içermemektedir.<sup>44</sup>

Ensest yasağı kuralıyla dış evlilik kuralı aynı kökenden kaynaklanmakla birlikte ayrıntıda farklılaşmakta ve bu iki kural aslında birbirlerini tamamlamaktadır. Başka bir deyişle bu kuralların her ikisi de (armağanlar gibi) karşılıklılık içermekte ancak dış evlilik kuralı bir örgütlenmişliği yansıtmaktadır. Daha açık bir deyişle, toplumun şiddetli bir biçimde enseste karşı çıkması, böyle bir eylemin zarara uğratacağı toplumun, güçlü tepkisini dile getirmektir. Ensest ilişkiye giren kişi

<sup>44</sup> SÜMER, s. 106.

bir anlamda verme yükümlülüğünden kaçınmış olmaktadır. Şu halde, oğluma bir kız alabilmek istiyorsam kızımı bir başkasına verme cömertliğini göstermek zorundayım. Herkes bu şekilde düşüneceğine göre de bundan bir karşılıklılık doğmuş olacaktır, ya da “bir kadınla cinsel ilişkiye girmeyi kendime yasaklamış olmam, onun bir başkasına verilmesini zorunlu kıldığına göre; bir yerlerde bir kadını kendisine yasaklamış olan bir adam, böylece de benim alabileceğim bir kadın var demektir”. Ensest yasağı kuralı, vazgeçme zorunluluğunu ortaya koymakta ama bu vazgeçişin kimin yararına olacağını göstermemektedir. Oysa dış evlilik kuralı, ensest yasağının zorunlu kıldığı bu vazgeçiştiren; kimin kimlerin ya da hangi zümrelerin yararlanacağını ortaya koymaktadır.<sup>45</sup>

Özetle ensest yasağı, evlenmeye ilişkin bir kural oluşturmakla kalmamakta, çok önemli bir iletişim aracı konumuna da yükselmektedir. Çünkü kız kardeşini başkasına veren kişi, yakınıyla cinsel ilişkiyi yadsımdan çok; bu kız kardeşi başka bir erkekle ya da kendisini başka bir kadınla birleştiren evliliklere daha büyük değer verdiğini doğrulamış olmaktadır.<sup>46</sup>

Doğadan kültüre geçiş sürecinde cinsel güdünün varlığı ve bu doğrultuda karşıt cinsle cinsel ilişkinin zorunluluğu açısından hayvan ile insan arasında belirleyici bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak hayvan, olması gerekene ilişkin çabayı somutlaştıran kuralı koyamamaktadır. Böylece toplumsallığa açılan cinsel güdüyü gerçek anlamına kavuşturan insandır.

Antropolojik açıdan *Strauss*’un görüşleriyle ensest yasağını inceledikten sonra, psikanaliz kuramı açısından da irdelemek gerekir. Bu doğrultuda *Freud*, antropolojik bulgulardan yararlanarak söz konusu ensest yasağını inceler ve bunun toplumsal bağlamını ortaya koymaya çalışır. Ensest yasağı, bu anlamda ilkel dürtülerle başlayıp yerini kültürel sembollerin almasıyla değerlendirilir.<sup>47</sup> Psikanalizin bize gösterdiğine göre, küçük oğlan çocuğunun cinsel seçiminin yöneldiği ilk obje “incest” karakterlidir, iğrençtir”. Çünkü bu objeyi annesi ya da kız kardeşi temsil eder. *Freud*’un bu yorumu ensestin daha çocukluk-

<sup>45</sup> SÜMER, s. 106.

<sup>46</sup> SÜMER, s. 107.

<sup>47</sup> <http://tr.wikipedia.org/wiki/Ensest>.

tan itibaren ve içgüdüsel olarak var olan bir davranış olduğunu göstermektedir. Çocuk ilk yönelim olarak; eğer erkek çocuksa annesine, kız çocuksa babasına eğilim göstermektedir. Bu psikolojik yorum ne kadar doğrudur bilinmez fakat gerçek olan bir şey var ki yakın akraba arasındaki ensestin toplumu ahlâki açıdan çöküntüye uğrattığıdır.<sup>48</sup>

Kültürden bağımsız bir güdü olarak cinsellik, önce doğanın bağrında başlamakta, ayrıca karşı cinsin varlığını zorunlu kılan konumuyla da bir “toplumsallaşmaya elverişlilik” içermektedir. Doğal cinsel güdüler kapsamındaki bireyin kendinden başkasına zorunlu eğilimi belki de kültürün bu kaynaktan yola çıkılarak yaratılmasının nedenidir.<sup>49</sup>

Biyolojik evrim aracılığıyla bugünkü düzeyine ulaşmış insanın, oluşumunun ilk aşamalarında ensest yasağı kuralına uygun davranmış olduğu düşünülemez; dönemin koşulları zaten bu tür bir düşüncenin doğmasını bile olanaksız kılmaktadır. Ancak, gelişiminin belirli bir aşamasında ya da koşulların elverdiği anda insanlık, cinsel ilişkilerini sınırlandırmakta ve *ensest yasağı kuralını koyarak kültürel yaşama geçmektedir*. Bu yasakla birlikte, doğanın insan üzerindeki salt egemenliği sona ermekte, nerede başlayıp nerede biteceği bilinmeyen *doğal cinsel güdüler aşılmakta* ve belki de evrim süreci doğrultusunda doğa kendisini aşmaktadır.<sup>50</sup>

*Strauss’a* göre ensest yasağı, ne yalnızca doğal ne de yalnızca kültürel kökenlidir; bu yasak, biraz doğadan biraz da kültürden alınmış öğelerin karışımı da değildir. Ensest yasağı, doğadan kültüre yönelen ilerlemenin aracıdır, hatta bu ilerlemenin “ta kendisi”dir. Çünkü bu yasak, kültürün genel koşulunu oluşturmaktadır. Öte yandan, ensest yasağı ayrıca “kültür”dür.

Çünkü bu yasak kendisi dışında gerçekleşen olaylar düzleminde kuralını koyup dayatmaktadır.<sup>51</sup>

Ensest yasağı insanın ne salt biyolojik varlığına ne de salt sosyal varlığına bağlıdır. İnsanın doğal ve sosyal varlığının birleştiği anın

<sup>48</sup> SÜMER, s. 109.

<sup>49</sup> CAN, s. 31-33.

<sup>50</sup> CAN, s. 32.

<sup>51</sup> CAN, s. 34.

göstergesi olan bu yasak, her iki varlık biçimini kaynaştırıp birleştiren bağdır. Doğaya ilişkin bir özellik olan evrensellikğin kültürel bir kuralda varlık kazanması da bu nedenledir.<sup>52</sup>

Doğa, kadın ve erkeğin birleşmesi zorunluluğunu koymakta, ama birleşmenin koşullarını saptamamaktadır. Doğacak her çocuğun, ana babasının ve atalarının genlerini taşıyacağını öngörmüş olan doğa, kimlerin genlerinin birbirleriyle buluşup kaynaşacağını rastlantılara bırakmakta ve biçim konusunda sessiz kalmaktadır. Kültürel bir kural oluşturan enest yasağının, doğaya ilişkin bir nitelik içermesinin nedeni de bu bağlamda ele alınabilir. Kültür; çevresindeki çukurları dolduran bir su kaynağı gibi, doğanın boş bıraktığı biçimlerin içini doldurmakta ve bir kural olmasına karşın enest yasağı böylece evrensellemektedir.<sup>53</sup>

Her annenin, her kız çocuğunun ya da her kız kardeşin “kendisel” nitelikleri enest yasağının temelini oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, *annenin, oğlun, babanın, kızkardeşin... kişisel görünüşleri ve her bireyin kendi öz ailesinin üyelerine ilişkin duyguları ve düşünceleri, onlarla evlenmenin yasaklanmasının da nedeni sayılmaktadır*. Enest yasağına bu açıdan bakıldığında ister istemez biyolojik ve psikolojik çağrışımlar doğmakta ve herkes, kendi öz annesini, oğlunu, kızını, kızkardeşini göz önünde bulundurarak bu soruna bireysellik ve öznellik katmış olmaktadır. Enest evliliklere kötü gözle bakılmasının temelinde bireylerde gelişen ancak bir türlü açıklık kazandırılmayan ve açıklanamaz olan bir duygu oluşmaktadır. Aslında bu duygu tüm sistemin temel taşı oluşturmaktadır.<sup>54</sup>

Enest yasağı da içinde olmak üzere, toplumsal kuralların ve ilişkilerin niteliklerinin kavranabilmesinde aslolan; kendi dünyasında yaşayan bireyin toplumun diğer üyelerinden soyutlanmış kişisel ve duygusal değerlendirmeleri değil toplumsal bireyin, özellikle başkaları karşısındaki konumu ve bu bağlamdaki toplumsal ilişkileridir. Kuşkusuz bu değerlendirme, aynı kültür bütününe paylaştan bireyler bağlamında bir anlam taşımaktadır.<sup>55</sup>

<sup>52</sup> CAN, s. 33-36.

<sup>53</sup> CAN, s. 38-39.

<sup>54</sup> CAN, s. 66, 80.

<sup>55</sup> CAN, s. 79.

Ünlü etnolog *Margaret Mead*'in yıllar önce *Arapesh* yerlileriyle yaptığı ankette yer alan sorulara, bu yerlilerin vermiş oldukları yanıtlar ensest yasağının düzenleyicilik özelliğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Ankete başlandığında, yerliler ensest yasağıyla ilgili soruları kavramakta önce zorlanmışlardır. Çünkü onlar için evliliğe konulan sınırlar ve özellikle ensest yasağı, bugün bizim anladığımız gibi olumsuz biçimde (ya da yasaklayıcı yönüyle) değil, tam tersine olumlu biçimde (ya da bir yükümlülüğün karşılığı anlamında) algılanmaktadır. Anket yanıtları karşılıklı bir konuşmaya dönüştürülmüş olsa karşımıza şöyle bir diyalog çıkmaktadır:

*Soru:* Aranızda kız kardeşiyle yatmış olan kimse var mı?

*Yanıt:* Elbette yok, biz kız kardeşlerimizle yatmayız, onları başkalarına veririz, başkaları da kendi kız kardeşlerini bize verirler.

Anketçi ısrarını sürdürür ve yeniden sorar:

Peki, böyle bir şey olmuş olsaydı ne düşünürdünüz, ne yapardınız?

*Yanıt:* Kız kardeşiyle yatmakmış, soruya da bak!

Anketçi aynı tür soruları yinelenmeyi sürdürünce öfkelenen yerli, belki de potansiyel bir ensest suçlusuyla karşı karşıya bulunduğunu düşünerek şöyle haykırır: “Kız kardeşinle evleneceksin demek, sen çıldırdın mı be adam, bir *enişten olsun istemiyor musun*? Sen bir başkasının kız kardeşini alınca bir başkası da senin kız kardeşinle evlenince, iki akraba birden kazanmış olacağını göremiyor musun? Kendi kız kardeşinle evlenirsen akrabasız kalmayacak mısın? Kiminle ava çıkacak, kiminle ekini kaldıracak, kimin evine konuk olacaksın?

Görüldüğü gibi, ensest yasağının yasaklayıcı özelliği bu örnekte tümüyle önemini yitirmekte ve kural, başkalarının yaşamını düzenleyici bir özellik kazanmaktadır. *Strauss*'un da vurguladığı gibi “bir *enişten olsun istemiyor musun*” demiş olan yerlinin sözleri toplumsal yaşamın (iletişimin, kültürün) altın kuralını oluşturmaktadır. Ensest yasağının kültürel içeriği, soyut ve karmaşık bir koşullar bütününden oluşmamakta, çok açık ve yalın bir olgudan kaynaklanmaktadır. Kısacası ensest, ahlâksal bakımdan “mahkûm” edilmezden önce de, sosyal açıdan anlamsızdır.<sup>56</sup>

<sup>56</sup> CAN, s. 81-83.

## B. Hukuksal Düzenlemelerde Toplumsal Ölçütler: Ahlâk-Genel Adap-Aile Düzeni

İnsan eylemlerine doğurdukları sonuçlar açısından bakıldığında, bunların büyük çoğunluğunun, eylemde bulunanın dışında kalan kişileri de ilgilendirdiği görülür. Eylemin psikolojik, biyolojik ya da sosyolojik kökenli olması, *diğer kişilerin etkilenmesi* olgusunu değiştirmemektedir. Toplum halinde yaşama süreci, bu gerçeği insanlara çabuk öğrettiğinden, eylemlerden bazılarının sosyal düzeni bozucu sonuçlarına karşı her toplum kendisini savunma zorunluluğunu duymuştur. Örf ve âdet, ahlâk kuralları bir ölçüde bu savunmanın araçları olmaktadır.<sup>57</sup>

Eski çağlarda en ağır suçların, toplumsal yaşamın varlığına karşı işlenmiş oldukları varsayılan eylemlerden oluştuğu görülmektedir. Tabu sayılan varlıklara karşı işlenen suçlar en affedilmez olanlarıdır. Cinselliğe ilişkin tabuların ise özellikle “ensest” ilişkilerde belirgin bir konuma yükselmesi, cinsel suçun, psikolojik ve sosyolojik açıdan taşıdığı önemle açıklanabilir.

Toplumsal dayanışma bağına çözebilecek güçte olduğu için tabu sayılarak, dokunulması yasaklanan değerler adına cezalandırılan ve böylece de ağır suç olarak nitelendirilen cinsel suç, ceza hukukunun gelişimine koşturarak daha sonraları, bu hukukun içerisinde yer alan ahlâk kuralları adına cezalandırılmaya başlanmıştır. Giderek ceza hukuku ahlâk ayırımının yapılmasıyla cinsel suç bu kez toplumsal düzen açısından taşıdığı önem dolayısıyla ve “bireyin cinsel özgürlüğü” adına yine özel bir biçimde cezalandırılmıştır. “Son aşamada, ceza hukuku-ahlâk özdeşleştirilmesinden vazgeçildiğinde cinsel suçların cezalandırılması bireyin özgürlüğünden yola çıkarak toplumsal düzenin korunmasını amaçlamaktadır.” Ancak toplumsal düzen, cinselliğe ilişkin bir eylemle doğrudan doğruya değil, bu düzen içerisinde yer alan ahlâk kurallarının çiğnenmesi dolayısıyla yaralanmış sayıldığından, cinsel suç ahlâk ilişkisi varlığını sürdürmektedir.<sup>58</sup>

Cinsel suçlar başlığı altında incelenmekte olan eylemlerin, tarihsel gelişim içerisinde çoğunlukla genel âdap ya da kurulu aile düzeni

<sup>57</sup> CAN, s. 462.

<sup>58</sup> CAN, s. 463.

adına cezalandırıldıkları görülmektedir. Kanunlarda, cinsel suç terimi yerine genel ahlâk, genel âdâp, aile düzeni gibi başlıklar kullanılması, suçun, cinsel güdüye ilişkin olan nedeninin değil, suç ile ihlâl edilen hakkın göz önünde bulundurulmuş olmasının sonucudur.<sup>59</sup> Bu nedenledir ki, toplumun ahlâk anlayışına aykırı düşen cinsel kökenli eylemlerin, alenî yapılmadıkları ve bir hakkı ihlâl etmedikleri sürece suç sayılamayacakları sonucuna ulaşılmaktadır.<sup>60</sup>

Öte yandan, yine tarihsel gelişim içerisinde, aile düzeni aleyhine işlenen suçların, genel ahlâkı bozucu olduğu düşünülen eylemlerden çok daha sonraki bir aşamada ele alındıkları görülmektedir. Çünkü cinsel suçların yaptırıma bağlanmasının tarihsel nedeninin, toplumun belirli bir suçtan korunması değil, suçun yarattığı duygusal (toplumsal) tepkinin yatıştırılması olduğu görülmektedir. Cinsel suçların cezalandırılmasında, hukuk mantığının gereklerinden çok, toplumsal ölç alma biçiminde özetlenebilecek bir “kefare” isteğinin etkisi altında kalındığı bile söylenebilir.

Bir eylemin genel âdaba aykırı sayılması için ne tür koşulların bir arada bulunması gerekeceği konusunda tartışmalı olmakla birlikte bazı ölçütler önerilmiştir:

1. Herkesin cinselliğe ilişkin ar duygusuna (edep ve iffet duygusuna) aykırı düşecek bir eylemin alenen yapılması,
2. Eylemin şiddet ögesi içermesi,
3. Suçun rızasını geçerli bir şekilde açıklayamayacak bir kişiye karşı işlenmesi,
4. Fuhuşa özendirme ya da fuhuşu kolaylaştırma amacına yönelmiş olması gibi.

Genel ahlâk ve âdaba karşı suç kavramı yukarıda sayılmış bulunan ölçütler doğrultusunda içerik kazanmaktadır. Bu suçlardan bir bölümünün işlenebilmesi, hile, cebir, tehdit kullanılmasını da gerektirdiği ve zor aracılığıyla mağdurun iradesi suçlunun dileğiyle aynı yöne sü-

<sup>59</sup> EREM, Faruk, Türk Ceza Hukuku, Hususî Hükümler, C. 2, Ankara 1962, s. 673.

<sup>60</sup> DÖNMEZER, Sulhi, Ceza Hukuku, Hususî Kısım, Umumi Âdâp ve Aile Nizamı Aleyhine Cürümler, İstanbul 1961, s. 21.

rüklendiği için, benzer suçlar aracılığıyla kişi özgürlüğünün ve özellikle cinsel özgürlüğün ortadan kaldırılmış olacağı açıktır.<sup>61</sup>

Genel ahlâk ve âdaba karşı suç kavramı doğrultusunda yukarıda saydığımız ölçütler, “ensest ilişkiler” bağlamında geçerliliğini yitirmektedir. Her ne kadar ensest ilişki içerisinde bulunmak, toplumun ar duygusunu zedelese de, bu ilişkide aleniyet aranmamaktadır. Yukarıda belirtilen şiddet içermeye ve zor kullanma ölçütleri ensest ilişki açısından söz konusu olmayıp, bu ilişki rıza ile gerçekleşmektedir. Dolayısıyla genel ahlâka ve adaba karşı işlenmiş olduğu kabul edilen suçlar konusunda bazı ölçütler getirilmiş olsa da, bu ölçütler ensesti cinsel bir suç olarak nitelendirme konusunda yeterli olmamaktadır.

Aile düzenine karşı işlenmiş olan suçların çoğu kez genel ahlâka ya da âdaba da aykırı düştüğü yadsınamaz. Ancak, bir suçun aile düzenine karşı işlenmiş sayılması için aile düzeni terimi içerisinde korunmak istenen çıkarların neler olması gerekeceği konusu belirlenmelidir.<sup>62</sup> Toplumun temelini oluşturan “kutsal aile” kavramı, toplumca oluşturulup benimsenen fedakâr anne, baba imajı ve saygıdeğer aile bağlarının korunması gibi bir amaç ensesti aile düzenine karşı işlenmiş suç olarak değerlendirmek için yeterli değildir.

Hukuk alanında, genel ahlâk, âdab ve aile düzenine karşı işlenen suçlar düzenlenirken göz önünde bulundurulacak ilk değer, “kişinin cinsel özgürlüğü” olduğu genellemesine gidilebilir. Ancak ensestin yasaklanmasında korunmak istenilen değer niteliği sorunu biraz daha karmaşık görünmektedir. Çünkü bu kavramlar, aynı zamanda kişinin dokunulmaz sayılması gereken cinsel özgürlüğünü sınırlamaktadır.<sup>63</sup> Ensest ilişkinin yalnızca düşüncesi bile insanlarda diğer hiçbir tabunun yaratamayacağı duygular, daha doğrusu bir iticilik uyandırmaktadır. Bunun sonucu olarak da ensest, tüm gerçekliğiyle yaşanmakta ancak “kutsal aile” mitini yıkmamak için toplumsal bir konsensüs içinde görmezden gelinmektedir.<sup>64</sup>

<sup>61</sup> CAN, s. 477-479.

<sup>62</sup> CAN, s. 476.

<sup>63</sup> CAN, s. 484.

<sup>64</sup> İŞIKTAŞ, Yasemin, “Ensest ve Hukuka Yansıması”, İBD, C. 66, S. 4-5-6, İstanbul 1992, s.1.

## VII. DİNSEL MOTİFLERDE, MİTOLOJİDE, SANATTA ENSEST

### A. Kitab-ı Mukaddes'te Cinsel Motifler

Cinsellik dünyaya gözünü açmış her insanın bir şekilde tesadüf ettiği önemli ve en temel ihtiyacı olarak vazgeçilemez bir olgudur. Cinselliğin sınırları geniş olduğundan ona bir sınır çizmek ve belli bir perspektiften bakmak gerekir. Dinlerin de bu olguya uzak kalması düşünülemez. Bu bağlamda cinselliğin ne olduğu ve nereye kadar olduğunu belirlemek için onu iki semavi din ekseninde incelemek gerekir.

Eski Ahit'te<sup>65</sup>, evlilik dışı ve aşırı olan tüm ahlâksızlıklar cinsel sapma kategorisine koyulmuştur ve cinsel sapma olarak belirtilen davranışlar içersinde ensest (yakın akraba ile cinsel ilişki) de sayılmıştır.<sup>66</sup>

Ensest, yakın akraba arasında yaşanan cinselliklerdir. Bu anlayışa göre toplumda bazı yakın akrabalar arasında cinsel ilişki yasaklanmıştır. Böyle bir yasaktan dolayı akraba olan kişiler asla birbiriyle evlenemezler. Ensest olayı ilkel kabilelerden beri var olan bir totem anlayışıdır. Buna göre tek ve aynı bir totem grubunun üyeleri, aralarında cinsel ilişkide bulunamaz ve dolayısıyla birbirleriyle evlenemezler. Bu egzogami yasasıdır. Yasaya göre ancak dışarıdan evlenilmelidir.<sup>67</sup>

Annelik yapan kişiye ya da onun yerini alan şeylere -kana, aileye, kabileye- bağlı kalma eğilimi her kadının ve erkeğin içinde doğuştan getirdiği bir özelliktir. Fakat bu özellik aile kurumunu belirsizleştirdiği hatta ortadan kaldırdığı için birçok din tarafından yasaklanmıştır. En başta semavi dinler, ensesti şiddetle kınamış ve ret etmişlerdir. Bir ailede anne, baba ve çocukların cinsel kimliği birbirinden tamamen ayrıdır. Herkes kendi cinsel ve ruhsal kimliği oranında kendini tanımlar ve ona göre yaşar. Oysa bir ailede ensest olayının yaşanması aile bireylerinin cinsel kimliğine saldırıdır. Bu yüzden dinler, ensesti çirkin ve tutarsız bir davranış olarak kabul ederler.<sup>68</sup>

İnsanların niçin bu cinsel sapmanın peşinde koştuğu konusunda Eski Ahit şu açıklamayı getirmiştir: İlk insanların sayı olarak az olma-

<sup>65</sup> Eski Ahit; Kitab-ı Mukaddes'in ilk bölümünü oluşturan 39 kitaba verilen isimdir. Tevrat ve Zebur'u da kapsamaktadır.

<sup>66</sup> SÜMER, s. 100.

<sup>67</sup> SÜMER, s. 102.

<sup>68</sup> SÜMER, s. 107.

sı ve aile kurumunun neredeyse çekirdek aile kadar küçük olması bu cinsel sapmanın ortaya çıkma nedeni olabilir. Dinler de bu yasağı keskinleştirdince enstest olayı iyice silikleşmeye başlamıştır. Bu halde yakın akraba ile cinsel ilişki Âdem ve Havva'dan sonra çoğalma tehlikesi kalmadığından yasaklanmıştır. Bu yasağın altı çizili kurallarla hangi akrabalar arasında uygulandığı bellidir. Ensteste bulunmanın sınırı iyice keskinleştirilmiş ve kesinleştirilmiştir. Çünkü bu sapıklık, içten eşleşme olarak bilinen şeyin, evliliklerin sürekli olarak kısıtlı bir toplumsal grup içerisinde ve dolayısıyla, az çok aynı soy içerisinde gerçekleşmesinin aşırı uçta bir çeşididir. Dar bir alanda ve birbirine çok yakın kişiler arasında gerçekleştiğinden, ailenin ve akrabalık derecesinin sınırını belirsizleştirmektedir. İşte Eski Ahit, bunun önüne geçmek için kimin kiminle evlenebileceğini net olarak belirtmiştir. Ayrıca, bu yasağı çiğneyenlerin sapıklık içinde olduklarını vurgulamıştır.<sup>69</sup>

*"Hiçbiriniz cinsel ilişkide bulunmak için yakın akrabasına yaklaşmayacak, Rab benim".*<sup>70</sup> Eski Ahit'te adı sıkça geçen bu sapıklık, bir suç olarak görülmüş ve çeşitli yaptırımlarla desteklenmiştir. Çünkü enstest ilişki, evlilik kurumuna zarar vermekte ve kan bağına dayalı yakınlıkları zedelemektedir. Tevrat'ta belirtildiği üzere kan birliği bulunan kimseler arasında evlenme olamaz. Kardeşler, bir ana babadan olan yakınları, yengeler, sütanneler, babanın kardeşleri ile evlenme yasaktır. İnsanın kızı ya da oğluya da evlenmesi suçtur. Doğal olmayan bir davranış olan enstesti hazırlayan etmenlerin neler olabileceği soruları aslında sadece Yahudi kültüründe var olan sorgulamalar değildir. Bunlar, ta ilkel kabilelerden beri varlığını sürdüren soru işaretleridir. Enstest, sapkın cinselliğin insanlar arasındaki farklı çeşitlerinden yalnızca biridir. Bu sapıklıkla kişiler anne, baba ve kardeş kavramlarını ortadan kaldırmaktadırlar. Bu da aileye önem veren Eski Ahit için çok değerli bir detaydır.<sup>71</sup>

Enstest, tüm toplumlarca sertçe eleştirilen bir cinsel sapma olduğuna göre semavi dinlerden Yahudiliğin de elbette bu konuya yaklaşımı bir ölçüde şiddetli olacaktır. İşte Tanrı'nın Eski Ahit'te enstest sapıklığının sert ve şiddetli bir şekilde yasaklamasının altında yatan en önemli

<sup>69</sup> SÜMER, s. 108.

<sup>70</sup> *Levililer*: 18: 6.

<sup>71</sup> SÜMER, s. 109.

sebeplerden bir tanesi de onun aile kurumunu yok etmesi ve akrabalığın rolünü belirsizleştirmesidir. Bundan dolayıdır ki ensest, Tevrat pasajlarında üzerinde uzunca durulan bir suçtur. *“Lut Soar’da kalmaktan korkuyordu. Bu yüzden iki kızıyla kentten ayrılarak dağa yerleşti, onlarla birlikte bir mağarada yaşamaya başladı. Büyük kız küçüğüne, babamız yaşlı, dedi. Dünya geleneklerine uygun bir biçimde burada bizimle yatacak bir erkek yok. Gel babamıza şarap içirelim soyumuzu yaşatmak için onunla yatalım. O gece babalarına şarap içirdiler. Büyük kız gidip babasıyla yattı. Ancak Lut farkında değildi. Ertesi gün büyük kız küçüğüne, dün gece babamla yattım, dedi. Bu gece de ona şarap içirelim. Soyumuzu yaşatmak için sen de onunla yat. O gece babalarına şarap içirdiler ve küçük kız babasıyla yattı. Ama Lut yine farkında değildi. Böylece Lut’un iki kızı da öz babalarından hamile kaldılar.”* Yaratılış bölümünde geçen bu pasajlar, Lut peygamberin sarhoşken kızlarının onunla kurduğu cinsel ilişkiden söz etmektedir. Yahudi kültüründe yasak olmasına rağmen kızların peygamber olan babalarıyla cinsel temasa geçmesi doğrusu çok şaşırtıcıdır. Tüm ahlâk ilkelerince ve dinlerce bir tabu olan yakın akraba cinselliğinin burada çok rahatça çiğnenmesi tuhaftır. Çünkü bir peygamberin sarhoş olup kızları tarafından cinsel ilişkiye maruz kalması pek doğal ve uygun olan bir davranış değildir. Bu olay, insanların geldiği noktayı göstermesi bakımından dikkate değerdir. Çünkü bir tabu yıkılmış ve tabiat kanunlarına ters davranılmıştır.<sup>72</sup>

Eski Ahit’te anne babayla cinsel ilişkiye girme eylemi o kadar “iğrenç bir suç” olarak görülmüştür ki ölümle cezalandırılmıştır. Yine bir adam hem kızı hem de kızının annesiyle evlenirse üçü de yakılmak suretiyle ölümle cezalandırılmıştır. Görüldüğü üzere, Yahudi kültüründe ensest, çok şiddetli yaptırımlara tâbi tutulmuştur. Aksi halde toplum çökecek ve başıboşluk Tanrısal yasaları amaçsız ve işlevsiz bırakacaktır.<sup>73</sup>

Ensest, sadece aralarında kan bağı bulunan kimseler arasında cinsel istek duyulması şeklindeki kaba biçimiyle karşımıza çıkmaz. Ensest sevgi, bir simge olarak da düşünülebilir; bir yabancıyı yani aileden olmayan kan bağıyla veya daha önceki yakın ilişkilerle bağılı olunmayan bir insanı sevmeyişi simgeler. Ona, yabancı korkusu (xenofobi), nefret ve yabancıya güvensizlik tanımlamaları yakıştırılabilir. Ensest,

<sup>72</sup> SÜMER, s. 110-111.

<sup>73</sup> SÜMER, s. 112-114.

olgun insanın bağımsızlığına karşıt olarak, anne vücudunun ve göbek kordonuyla anneye bağlı oluşun sıcaklığına ve güvenliğine karşılık düşen bir simgedir. Dahası bu cinsel sapıklık aslında derin temelli bir cinsel yaklaşım tarzıdır. Bunun için tüm toplumlarda karşı çıkılan bir cinsel davranış türü olmuştur.<sup>74</sup>

Hıristiyanlıkta her ne kadar sıkça ensest ilişkilere rastlanmasa da bunun tamamen olmadığını söylemek mümkün değildir. Yeni Ahit, yakın akrabalar arası cinsel ilişkiyi fuhuş olarak nitelendirmiştir. Bunu sıradan bir cinsel motif olarak değil şaşırtan ve anormal karşılanan bir sapıklık olarak ifade etmiştir. “Aranızda fuhuş olduğu söyleniyor, üstelik putperestler arasında bile rastlanmayan türden bir fuhuş! Biri babasının karısını almış. Siz hala böbürleniyorsunuz! Oysa bunun için yas tutup bu işi yapanı aranızdan atmanız gerekmez miydi?”<sup>75</sup> Görüldüğü gibi putperestler arasında bile görülmeyen böyle bir günahın Hıristiyanlar arasında görülmesi pek doğal karşılanan bir durum değildir. Yeni Ahit’in bu hayreti şiddetli bir cezaya dönüşmüştür.

Yeni Ahit, soyun devamı ve Tanrı’nın hükmünün daim olması için yakın akrabalar arası cinsel ilişkiyi bir ölçüde uygun görmüştür. Aynı soydan veya aileden olan kardeşlerden birisi öldüğünde diğerinin onun karısını alması ve ondan çocuklar dünyaya getirmesi doğal ve yasal kabul edilmiştir. Böylece hem ailenin dağılması engellenmiş olmakta hem de soyun devamı sağlanarak Tanrı’nın adı yüceltilmiş olmaktadır.<sup>76</sup>

Bu yasak, çeşitli Hıristiyan ülkelerde farklılık göstermektedir. Örneğin 1907’de bir erkeğin ölen kardeşinin karısıyla bir arada oturması İngiliz yasalarına göre kandaşla cinsel ilişki yasağına giriyordu; bir kadının, ölen kocasının erkek kardeşiyle yatması ise; hala yasak sayılıyor. Amerika’da kandaş evlilikleri yasaktır; yeğenle evlenmeyse yalnızca birkaç eyalette yasaklanmıştır.<sup>77</sup>

İslamiyet ise bu konuda en geniş sınırlamayı getiren dinlerden biridir. Kur’an; “Babanızın evlendiği kadınlarla evlenmeyin. Şüphe yok ki o bir hayâsızlık ve ilahi gazaba sebep olan iğrenç bir iştir. O ne kötü

<sup>74</sup> SÜMER, s. 181.

<sup>75</sup> I. Korintliler: 5: 1- 2.

<sup>76</sup> SÜMER, s. 182.

<sup>77</sup> SÜMER, s. 183.

bir yoldur !"<sup>78</sup> diyerek ensestin sınırlarını genişleten başka yasaklar da getirmiştir.<sup>79</sup>

Günümüz küresel dünyasında, toplumların iç içe geçtiği ve ilişkilerin iyice giriftleştiği bu arenada dinlerin cinselliğe bakışını ortaya koymak önemlidir. Özellikle tarih boyunca ilgiyi üstünde toplamış semavi dinlerin günümüzde bazı konulara yaklaşımı insanları oldukça etkilemektedir. Toplumların zihnini ve bedenini sürekli meşgul etmiş olan cinsellik kavramı, bu noktada dinler tarafından çok önemsenmektedir.

## B. Mısır ve Yunan Mitolojisi

Ensest tarihte öyle derin izler bırakmıştır ki, mitolojide de yankısını bulmuştur:

- Tarihte kardeşler arasındaki evliliğe en iyi örnek Mısır Kraliyet ailesidir. Mısır 'da aile, ana-aile yapısında bir aileydi. Soy çizgisi, miras ve yerine geçme hakkı ana soyu çizgisi içerisinde kaldığından ana, onun erkek kardeşi ve çocuklar soyluluk zincirini oluşturmaktaydı. Kraliçenin kocası soylu sayılmıyordu. Çünkü o, krallık ailesine evlenme yoluyla katılmış bir yabancıydı. Krallık hem erkek kardeş hem de kocada bulunmasına rağmen kocanın krallığı sadece evli olduğu sürece geçerliydi. Halktan biri kabul edilen eş evliliğin bitmesi halinde krallıktan da atılıyordu. Buna karşılık erkek kardeş kan bağından dolayı ömür boyu kral olarak yaşamını sürdürme hakkına sahipti. Mısır uygarlığında, kraliçenin erkek kardeşi onun kocası olarak görülmekteydi. Kardeşler arası evlilik müessesesi soy içindeki kanda evliliğin var olduğu düşüncesini oluşturan temeldir. Tarihçiler, ünlü Kleopatra'nın on üç kuşaklık bir ensest soyundan geldiğini, soyun son temsilcisi olduğunu yazmaktadırlar.<sup>80</sup>

- Eski Yunan Uygarlığında da bu konu çok konuşulmuş ve gündeme gelmiştir. Bu konudaki en önemli eser *Sofokles*'in "Oidipus" isimli tragedyasıdır. Yunan mitolojisinde Oidipus, Thebes kralı Louis ve

<sup>78</sup> Nisa Suresi 21.

<sup>79</sup> KASAPOĞLU, Abdurrahman, "Ensest Tabusu ve Egzogami Kuralının Kur'an'daki Yansıması", Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi III 2003, S.1, s. 6.

<sup>80</sup> TUĞRUL, s. 21; POLAT, "Aile İçi Cinsel İstismar: Ensest", www.kriminoloji.com

kraliçe Jacosta'nın oğludur. Louis, kâhinden oğlunun kendisini öldüreceğini ve annesiyle evleneceğini öğrenir. Oğlu doğunca topuklarına bir diken batırarak ölmesi için Citnaeran dağına bırakır. Fakat çocuğu Korentli bir çoban bulur ve Korent kralı Polybusa gönderir. Çocukları olmayan Polybus ve eşi Merope Oidipusu evlat edinirler. Oidipus delikanlılık çağına gelince sokakta bulunmuş bir çocuk olduğunu öğrenir. Buna inanmayan Oidipus, Apollo'dan ana-babasının kim olduğunu sorar. Apollo ona kaderinde babasını öldürmek ve annesiyle evlenmek olduğunu söyler. Oidipus, Apollo'nun Polybus ve Menape'yi kastettiğini zanneder. Onları terk eder ve yolda bir kavgaya tutuşur. Louisa'yı öldürür, Louisa gerçek babasıdır. Thebes şehrine gider. Şehrin bilmesini çözerek şehri zalim Sphynxten kurtarır. Mükâfat olarak Thebes halkı onu kral ilan eder ve kralın dul karısı Jacosta ile büyük bir törenle evlenir. Jacosta'nın Oidipustan 4 çocuğu olur. Günün birinde Oidipus gerçeği öğrenir. Jacosta kendini asar. Oidipus da babasını öldürmenin ve annesiyle evlenmenin cezasını kendi elleriyle vererek gözlerini kör eder ve kızı Antigone ile birlikte şehirden kovulur. Böylece "Oidipus Kompleksi", ensest ilişki bakımından kadın ile oğlu arasında bir kan bağının mı yoksa yasal bir bağın mı (evlat edinme, üvey annelik, üvey babalık) önemli olduğu konusunun Avrupa'da antropolojik açıdan tartışılmasına sebebiyet vermiştir.<sup>81</sup>

Bunun dışında Yunan mitolojisinde Zeus'un kardeşi Hera ile evlenmek için babası Uranus'u öldürmesinin hikâyesi vardır.<sup>82</sup>

Yunan edebiyatında Sophocles, ensest trajedisini şiirsel olarak şöyle ifade etmiştir:

*"Döşek limandır insana  
Doğduğun döşek gerdeğin oldu,  
Anan avradın oldu.  
Hem bebek hem baba  
Aynı döşekte"*

*"Şu nesle bakın: "Babalar, kardeşler, oğullar, karılar, analar hep birbirine karışmış tohumlar. Sözü eyleminden çirkin ayıplar."*

<sup>81</sup> POLAT, "Aile İçi Cinsel İstismar: Ensest"; BARAN/ERBAYDAR, s. 2.

<sup>82</sup> TUĞRUL, s. 21.

*Sofokles'*in anlatmaya çalıştığı aslında, klasik ve edebi bir yapıtta yer bulan ensestin, ince bir resmi ve sonucunda acı sızlanışın üsluplu ifadesidir.<sup>83</sup>

Ensest ilişkinin mitolojik boyutunda dikkatimizi çeken şey, ensest ilişkiye bilerek ya da bilmeyerek giren tanrı-yarı tanrıların yaptıkları cürümleri öğrendiklerinde çoğunun kendilerini cezalandırmalarıdır. Tüm kültürlerde ve normlarda ensest ilişkiye giren özneler, tanrı-yarı tanrılar suçluluk duygusuna kapılmakta, işledikleri cürmün ağır acısıyla kıvrانmaktadır.<sup>84</sup>

### C. Edebiyat, Tiyatro ve Sinema

Tüm gerçekliğiyle yaşanan ensest, edebiyat ve sanatta da yankısını bulmuştur:

Ensest türü evlilik şeklinin halk hikâyelerimizdeki görüntüsü oldukça farklı bir durum arz etmektedir.<sup>85</sup>

Seyfülmülk hikâyelerinin iki ayrı sahadan derlenmiş kısımlarında karşımıza çıktığı üzere söz konusu unsur kayıvalidenin, damat adayına âşık olması şeklindedir. Nitekim ünlü Türkmen Şairi Magrupı tarafından tasnif edilen “Seypelmelek -Medhalcemal” adlı hikâyede Medhalcemal nice maceralardan sonra kendisini bulan ve onunla evlenmek isteyen Seypelmelek’i önce annesiyle tanıştırmak ister. Ancak damadını gören Güizarpıran ona âşık olur.

Kayıvalidenin veya babaannenin damadına âşık olması, hikâyede de evlilikle sonuçlanmaz. Zira geleneksel Türk aile yapısında böyle bir şey, yoktur. Evladın sözlüsü, nişanlısı ya da eşi de evlat telakki edilir. O yüzden böyle bir motifin, evlilikle sonuçlanmaması, normaldir.

Seyfülmülk hikâyelerinde karşılaştığımız üzere annenin damadına âşık olması Türkmenlerde kızı tarafından eleştirilir. Çağataylarda ise böyle bir uyarıya gerek kalmaz. Çünkü hikâyelerde yer alan ka-

<sup>83</sup> SÜMER, s. 109, 113.

<sup>84</sup> SARI, s. 18.

<sup>85</sup> KÖSE, Nerin, “Ensest Evliliğin Türk Halk Hikâyelerindeki İzleri”, Tarih İncelemeleri Dergisi XI, s. 149, 160

rakterlerden anne ya da babaannenin duygularının esiri olmamalarına ve toplumun kınama gücü ile sosyal pozisyonları, bu aşkı kendi elleriyle yok etmelerine sebep olur. Ancak Şah İsmail ve Elif ile Mahmut hikâyelerinde yer alan kayınpederin gelinine sevdalanmasında ise tenkidi bir durumla karşılaşmamaktadır. Hatta söz konusu hikâyelerde vezir hükümdarını, oğlunun eşleri veya eş adaylarını alabilmesi için teşvik ve yardım eder. Hikâye kahramanının bile bu yollu bir sözde veya davranışta bulunmaması, daha çok hikâyeleri derlendikleri yörenin, konuya bakış açıları, yani bu konudaki değer yargıları ile ilgili olmalıdır.

Ensest ilişkileri çarpıcı bir şekilde ortaya koyan ve hatta bu öykülerde baba-kız, anne-oğul ilişkisi gibi Türk toplumunun sosyal normlarına ters düşen anlatımlar ve edep dışı ifadelerin yer alması nedeniyle toplatılan Şebnem İşigüzel'in "Hanene Ay Doğacak" adlı öykü kitabı büyük yankı uyandırmıştır.<sup>86</sup>

"Bir Öğleden Sonra" adlı hikâyede, baba-kız ensestine kızın anlatımıyla yer verilmiştir. Bu hikâyede göze çarpan bazı cümleler şunlardır:

- "Annem ilişkimizi biliyordu. Baştan buna karşı çıkmıştı. Bizi yakaladığı an beni kızı gibi değil de, ikinci kadın, daha doğrusu bir yabancı gibi görmüştü. Bizi öldürmeye bile kalkışmıştı. Annem bizi birlikte yakaladıktan sonra geçirdiği sinir krizi yüzünden hastanede yattı. Beni görmeyi reddediyordu. Ancak babamdan vazgeçmesi imkânsızdı. Annemin doktoru bir ara babamla beni de tedavi etmeye kalkıştı, sonuçta pes etmek zorunda kaldı. Çünkü çoğu kez birbirimize "baba" ya da "kızım" diye hitap etmekte güçlük çekiyorduk.

- "Küçük bir kızken babam benimle her baba gibi ilgilenirdi. Pek çok çocuk gibi benim de ilk aşkım yakın çevremden olacaktı. Öyle de oldu. Ama kafamdaki tek erkek babamdı. Babam zamanla benim için çok farklı, yabancı biri haline gelmeye başlamıştı. Onunla yeni tanışmış, aramızda büyük yaş farkı olan birer sevgili gibiydik."

- "Evet, bizimkisi yasak ilişkiydi. Doğal olarak sapıklıktı. Yalnız bizim ilişkimizde "zor" kullanılmıyordu ve biz çok mutluyduk."

<sup>86</sup> İŞİGÜZEL, Şebnem, Hanene Ay Doğacak, İstanbul 1994, s. 35-67.

“Suya yazılan mektuplar” adlı hikâyede de anne-oğul ensesti, yaşadıkları ilişkiden sonra yolları ayrılan bir annenin oğluna sürekli yazdığı ancak cevap alamadığı mektuplarla anlatılmıştır:

-“İkimiz de öteki ana-oğullar gibi olmalıydık diye düşünüp hüznülenelim.”

-“Yaşamda bütün doğru ve yanlışları insanlar koymuş, sonra bunlar düzeni oluşturmuşlar. Yanlışlar doğru, doğrular yanlış olabilirdi. Bunu kim engelleyebilirdi ki... Sonra bunlar bir düzen oluşturabilirlerdi. Önemli olan yapmaktan mutlu olduğumuz şeyleri diğer insanların çizdiği çerçeveden çıkarıp yapabilmek. Sen başlangıçta bunu yapabileceğini sandın. Ama sen bunu yapabilecek kadar güçlü değilsin.”

Sonuç olarak bu hikâyelerde aslında, evrensel olan ve her toplumda tabu olarak addedilen ensest eylemi, edebiyata aktarılmaya çalışılmıştır. Öykülerde ensesti yaşayan kişilerin psikolojik durumları ve yaşantıları normallikten sapma göstermekte ve bu figürleri bunalıma itmektedir.

Ensest ilişkilerin tiyatro perdesine yansımaları, Amerikan Tiyatrosu’nda “Bayan Bright’ın Deliliği” adlı oyununda görmektedir.<sup>87</sup>

-“Annenin mutsuz evlilik yaşamı sonucu oğluna yönelmesi ve onunla yakın, hatta romantik aşk ve baştan çıkarıcılık içeren, ancak fiziksel teması engelleyen, samimi bir ilişki kurmasının, oğulda kendi ensest arzularından ötürü bir suçluluk duygusu geliştirip tüm kadınlardan, annesinin bir sembolü haline geldikleri için uzak durmasını sağladığı savunulmaktadır. Ayrıca bu suçluluk duygusunu geliştirerek annesinin bir sembolü haline geldikleri için tüm kadınlardan uzak duran erkek çocuklarının eşcinselliğe yöneldikleri belirtilmiştir.”

İlksen Başarır’ın yönetmenliğini yapmış olduğu “Atlı Karınca” filmi ile ensest, ‘aile içi cinsel istismar boyutuyla’ kapalı kapılar ardından çıkıp tüm çarpıcılığıyla gözler önüne serilmiştir.<sup>88</sup>

Şiir yazmayı çok seven, düzene ehemmiyet veren otoriter; iyi ah-

<sup>87</sup> UMMANEL, Aliye, Amerikan Tiyatrosunda Eşcinsellik ve Bir Örnek Olarak Lanford Wilson’un “Bayan Bright’ın Deliliği” Oyununun İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara 2003, s. 16.

<sup>88</sup> <http://izlandik.wordpress.com/atlikarinca>

lak, doğruluk timsali bir erkek! Aslında olgunluk dönemini tamamlayamamış bir şair, egemen bir baba figürü...

Hayattan tek beklentisi belki de huzur olan sessiz, sakın, aile olabilmenin peşinde vefakar ve bir o kadar da sevgi dolu bir anne..felç geçirdiğinden konuşamayan anneanne ve çocuklar..monotonluğun kabullenildiği huzurlu görünümde süregiden hayat. Ataerkil bir düzen, görünürde her şey normal!

Ancak hikâye boğazımıza düğümleniyor adeta, belirsizlikler gün ışığına çıkıyor. Rahatsız edicilik “ görünmeyen “ haliyle bile tavan yapıyor. Her gün gazetelerin üçüncü sayfalarında görüp de okumaya yanaşmadığımız bir olayın yansıması, o haberleri okumaya meylettirmediğimiz gözlerimiz önünde vuku buluyor, kanımız donuyor. Yıllardır konuşamadıklarımız küçük bir kız çocuğunun gözünden, babanın arzuları kisvesinde damarlarımıza işliyor, “ küçük kız paramparça oluyor”.Tüm bu yaşananlara tanık konuşamayan anneanne ..aslında biz, bu olayları görmezden gelenler, vicdanımız.

Anne duyuyor, ama susuyor, konduramıyor, susuyor. Nefret ediyor ama susuyor. Baba ölüyor. Nasıl? Anne dayanamıyor çünkü artık susamıyor. Baba ölüyor; yaptıkları, iyi ahlak ve hikmeti de yanına alıp derine gidiyor. Dağıttığı, mahvettiği o orta sınıf ailesinin tek mutlu anı da “ atlıkarınca” önünde çektiği resim oluyor.

Zaman, mekân çok önemli değil; çünkü ensest her yerde, her zamanda, her sosyal şartta, her düzende. Acıtıyor, bunaltıyor, can sıkıyor. Ancak “ yaptıklarınız unutulur, hissettirdikleriniz asla” sözü de tam olarak düşüncelerimize ve vicdanımıza işliyor.

## VIII. ENSESTİN HUKUKSAL BOYUTU

### A. Ensest Suç Olmalı mı?

Ensesti “cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen” suçlardan bağımsız olarak düzenleyen ve cezalandıran bütün ceza kanunları, suçu işleyebilecek kişilerle, evlenmeleri yasak olanlar arasında doğrudan bir ilişki kurmuşlardır. Evlenmeleri yasak olan kişilerin sınırı genişledikçe, suçun kapsamı da genişlemekte ve ilişkinin yakınlık derecesi sadece farklı cezalar verilmesinde bir ölçüt olmaktadır.

Türk Medeni Kanunu'nun "Hısımlık" başlığını taşıyan 129. maddesi evlenmeleri yasak olan kimseleri saymıştır. Buna göre;

*"Aşağıdaki kimseler arasında evlenme yasaktır:*

1. *Üstsoy ile altsoy arasında; kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında,*
2. *Kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoy veya altsoyu arasında,*
3. *Evlât edinen ile evlâtlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında."*

Söz konusu yasağa uymamanın MK'da elbette ki bir karşılığı vardır ancak TCK'da bir karşılığı yoktur. İşte tartışma da bu noktada, yani ceza kanununda bir karşılığının bulunmasının gerekip gerekmediği noktasında ortaya çıkmaktadır.<sup>89</sup>

Bu hususa değinmeden önce, ensestin karşılaştırmalı hukuktaki yerini incelemek faydalı olacaktır. Anglo-Amerikan, Kıta Avrupası ve diğer Avrupa dışı toplam 20 ülkenin hukuki durum analizi yapıldığında ensest ilişkinin cezalandırılma nedenleri bakımından hukuki durumun çoğunlukla aynı olduğu, ancak detaylı incelemede farklılıkların ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen 13 ülkede, bu tip ilişkiler cezalandırılmakta iken; Çin, Rus Federasyonu, Türkiye, İspanya, Fransa, Hollanda ve Fildişi Sahili Cumhuriyeti hukuk düzeninde cezalandırılmamaktadır. İspanya, Fransa ve Fildişi sahili Cumhuriyeti'nin ceza kanunlarında ensest fiillerinin ağırlaştırıcı neden olabildiği; incelenen diğer hukuk düzenlerinde cezalandırmanın söz konusu olmamasına rağmen –özellikle evlenme yasağı ve Fransa'da ensest ilişkisinden doğan çocukların hukuki olarak tanınmaması gibi- başka yöntemlerle ensestin yasal kabul görmediği tespit edilmiştir.<sup>90</sup>

Ulusal ceza kanunlarının detaylı incelenmesi sonucu, üvey veya evlat edinilmiş akrabalar ve kayın hısımlarının sadece istisnaen normun muhatabı sayıldığı belirtilmektedir. Bazı devletlerde cinsel ilişki benzeri davranışlar ile diğer cinsel ve homoseksüel davranışlar kapsam içine alınmış ve hatta bazen bu tip ensest ilişkileri cezalandırılmıştır. Birbirlerinden çok farklı ceza sınırları olmakla birlikte, Amerika

<sup>89</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 247-248.

<sup>90</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 248.

Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde ömür boyu hapis cezasına kadar varmaktadır. Cezai hükmün meşrulaştırılmasının gerekçesi; dini, sosyolojik, genetik ve ahlâki ve açıkça tabuya dayalı argümanlara kadar dayanmaktadır.<sup>91</sup>

Ensest ilişkiler aşağıda örnekleri verileceği üzere Amerika Birleşik Devletleri'ndeki eyaletlerde ceza kanununun farklı bölümlerinde düzenlenmiş ve bazı eyaletlerde cürüm (ağır suç), bazılarında ise kabahat (hafif suç) olarak kabul edilmiştir:

- Alabama Eyalet Kanunu'nda "Aileye Karşı Suçlar" Başlığı altında düzenlenen ensest, cürüm olarak kabul edilmiştir. 10 yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.<sup>92</sup>

- Alaska Eyalet Kanunu, "Kişiye Karşı Suçlar" Başlığı altında ensesti düzenlemiş ve cürüm olarak kabul etmiştir.<sup>93</sup>

- Delaware Eyalet Kanunu, "Kişiye Karşı Suçlar" Başlığı altında ensesti düzenlemiş ve ensest olarak nitelendirilecek ilişki türlerini saymıştır. Kanun, ensest suçunu hafif suç (kabahat) olarak düzenlemiştir.<sup>94</sup>

- Mississippi Eyalet Kanunu, "Kamu Ahlak Edep ve İffetine Karşı Suçlar" Başlığı altında ensesti düzenlemiştir.<sup>95</sup>

Bir fiilin suç olup olmadığını belirleme konusunda yasa koyucuyu yönlendiren temel etmenler politika ve ahlâktır. Ensest söz konusu olduğunda ise üzerinde esas olarak durulan "ahlâk" ve daha dar anlamda "cinsel ahlâk temelli toplumsal ahlâk"tır. Ahlâk da hukuk gibi insanlar arasındaki ilişkileri düzenlemeyi kendisine konu edinmiştir. Hatta bir toplumun ahlâki görüşleri, o toplumun ceza hukukunu önemli ölçüde etkilemektedir. Ancak, toplumsal ahlâkın kınadığı bütün fiiller ceza kanunlarına girip, suç niteliğini kazanmamıştır ve kazanması da doğru değildir. Ahlâki anlamda suçluluk ile kanuni anlamda suçluluk birbirinden farklıdır. Hukuk kuralları ile ahlâk kuralları, birbirini kesen iki daireye benzetilebilir. Hukuk kurallarının,

<sup>91</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 250.

<sup>92</sup> <http://www.legislature.state.al.us/CodeofAlabama/1975/13A-13-3.htm>.

<sup>93</sup> <http://www.touchngo.com/lglcntr/akstats/Statutes/Title11/Chapter41/Section450.htm>

<sup>94</sup> <http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/displaycode?section=pen&group=00001-01000&file=281-289.6>

<sup>95</sup> <http://michie.lexisnexis.com/mississippi/lpext.dll?f=templates&fn=main-h.htm&cp>.

ahlâk kurallarının tümünü bünyesine almış olduğu düşünülemez. Devlet hukuk kurallarını tespit ile yetinmeli, insanların vicdanlarına hitap eden ahlâk kuralları alanına müdahale etmemelidir.

Cinsel ahlâk ya da ahlâksızlık ile ilgili olarak yaşanan norm koyma süreci, belki ceza kanunlarının başka hiçbir alanında olmadığı kadar; hukukla ahlâkı, gelenekleri, töreleri, aileyi bir araya ya da karşı karşıya getirir. Kanun koyucunun bu alanda yapacağı tercihler, gerçekten reformcu olup olmadığını, kalıplaşmış toplumsal önyargıları kırıp kırmadığını, toplumu sadece koruyan değil aynı zamanda ilerletmek isteyen bir yaklaşımı kavrayıp kavramadığı konusunda da ölçüt olacaktır. Ancak unutulmaması gereken bir gerçek de vardır: Ahlâktan iyice uzaklaşan bir hukuk da toplumun zihninde “meşru” değildir.<sup>96</sup> Ensest, ahlâki olarak toplum tarafından kabul görmeyen bir ilişkidir. Ancak bu bakış açısı ensestin cezalandırılması için yeterli midir?<sup>97</sup>

Almanya’da, kardeş olmalarına rağmen birlikte yaşayarak dört çocuk sahibi olan Patrick S. Ve Susan K. Alman Ceza Kanunu’na göre ensest ilişki suç sayılmasına rağmen bu ilişkilerinden vazgeçmemişlerdir. Ensest suçunun işlendiği iddiasıyla yapılan yargılamada çift, ilişkilerinde bir yanlışlık olmadığını savunarak Alm. CK’nın 173. maddesinin Anayasa’ya aykırı olduğunu iddia edince sorun Anayasa Mahkemesi’nin önüne gitmiş ve mahkeme önemli bir karar vererek “ensest yasağı”nı Anayasa’ya aykırı bulmamıştır. Alm. CK m. 173:” (1) Her kim fûruuyla cinsel ilişkide bulunursa, üç seneye kadar hürriyeti bağlayıcı ceza veya para cezası ile cezalandırılır.(2) Her kim usulüyle cinsel ilişkide bulunursa, iki seneye kadar hürriyeti bağlayıcı ceza veya para cezası ile cezalandırılır; akrabalık ilişkisi sona ermiş bile olsa bu durum geçerlidir. Aynı şekilde cinsel ilişkide bulunan kan bağı ile bağlı kardeşler de cezalandırılmaktadırlar. (3) Fiilin işlendiği sırada on sekiz yaşını doldurmamış fûru ve kardeşler bu maddeye göre cezalandırılmazlar.”

Ensestin suç olarak kanunlaştırılması sürecinde birçok sosyolog ve psikiyatr, ensestin cezalandırılmasına eleştirel bakmışlardır. Sosyolog ve psikiyatlara göre ensest, travmatik bir olay olup terapi gerektirmekte, “bir denemek” için yapılan bir davranış olmadığı takdirde, kardeşler arası cinsel ilişki için de geçerli olmak üzere, çoğunlukla önceden bozulmuş olan düzenin bir belirtisi olarak değerlendirilmek-

<sup>96</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 249-251.

<sup>97</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 251.

tedir. Bilirkişilere göre; problemin olağanüstü tahrip gücü dikkate alındığı takdirde kardeş ensesti suç olarak kabul edilmemeli, terapiye başlanabilmesi için cezai olmayan tedbirler yeterli olmalıdır.<sup>98</sup>

Ceza hukuku ve ceza, sosyal yaşamın çekilebilir bir hale getirilmesinde yararlanılabilecek en son araçtır. Çünkü ceza hukukunun bir alana müdahale etmesi demek; suç yaratmak ve ceza vermek, dolayısıyla da temel hak ve hürriyetleri başka hukuk dallarında görülemeyecek bir şekilde kısımak demektir. Eğer toplumsal düzen başka tedbirlerle sağlanabiliyorsa yani başka bir çare varsa, ceza hukukuna başvurulmamalıdır.

Toplum düzenini bozan her sosyal sapmaya karşı devlet ceza müeyyidesi uygulamamalıdır. Toplum bakımından ortaya çıkan tehlike, fiilin işleniş biçimi, faildeki ahlâki kötülük, devletin değişik türde olan cezaî müeyyidelerle müdahalesini zorunlu kılar. Hukukun diğer dallarında mevcut yaptırımların yetersiz kaldığı hallerde, devlet, fiili ceza müeyyidesi ile karşılayacaktır. Ceza hukukunun meşruluğu, cezanın meşruluğu ile açıklanabilecek bir konudur. Cezanın meşruluğu ise, cezanın toplumsal açıdan mutlaka gerekli mi olduğu sorusunun yanıtına bağlıdır.<sup>99</sup>

Bu soruya yanıt aranması açısından Alman Anayasa Mahkemesi'nin kararında belirttiği gerekçelerin incelenmesi faydalı olacaktır.<sup>100</sup>

-“Aile mümkün olan herhangi bir cinsel rekabetten uzak tutulmalı ve “çocukların büyümesi için gereken alan” korunmalıdır. Uzun süre ensest ilişkisine maruz kalmış ergen kız çocuklarında psiko-sosyolojik alanda ağır davranış bozuklukları tespit edilebilmektedir.”

-“Ensestin, oluşabilecek genetik hasarlar ve toplumun ensest ilişki taraflarını ve bu ilişkiden doğan çocukları dışlaması nedeniyle suç sayılması gerekmektedir.”

-“Ensest cezasının kaldırılması durumunda, özellikle toplu iletişim araçlarının kardeş ensestinin, cinsel eylemlerin moda formu olduğuna dair propaganda yapmaları durumunda, bu davranışların

<sup>98</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 255-256.

<sup>99</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 250.

<sup>100</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, “Ensest, “Genel Ahlâk” ve Alman Anayasa Mahkemesinin Kararı”, s. 253-280.

anormal olduğu bilincinin kaybolabileceği de belirtilmiştir. Birçok kez, ensest yasağı geleneğinin bozulmasının istenmediğinin üzerinde durulmuştur.”

-“Kişinin özel yaşam biçimi çekirdek alan olarak mutlak anlamda korunur. Ancak bir durumun, dokunulmaz çekirdek alana dahil olup olmadığı içeriğinin şahsiliğine ve hangi yoğunlukta şaşkalarının alanını ya da toplumun menfaatlerini ilgilendirdiğine göre belirlenmektedir. Kişi, özel yaşam biçiminin dokunulmaz alanına saldırı söz konusu olmadıkça, halkın menfaatinin veya üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunması durumunda orantılılık ilkesine uygun olarak alınan devlet önlemlerine uymalıdır”

-“Belirli bir fiile ceza hukukunda hukuki menfaatlerin korunması için “ultima ratio” (son çare) olarak yer verilmesine; o fiilin yasak olmanın ötesine geçerek toplum yönünden zararlı ve insanların yaşam düzenleri için çekilmez hale gelmiş ve engellenmesi ivedilik gerektirmesi durumunda başvurulmaktadır. Ceza normu, elde edilmeye çalışılan amaca ulaşılabilmesi için “uygun” ve “gerekli” olmalıdır. Devlet cezalandırması alanında, “kusur” ve “orantılılık” ilkesi neticesinde, ceza ile suçun ağırlığı ve failin kusurluluğu orantılı olmalıdır. Aile düzeninin bozulmasını önlemek ve bu ilişkiden doğabilecek çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimleri için ensestin suç sayılması, ailenin korunması açısından uygun bir tedbir olarak değerlendirilmiştir.”

-“Uluslararası karşılaştırma ile de tespit edildiği üzere, söz konusu cezai hüküm, kültürel tarihe ve ensestin cezalandırılması gerektiği yönündeki, halâ eskisi kadar etkili toplumsal inanca dayanan haklı cezai amaçları gütmesi nedeniyle kendisini meşrulaştırmaktadır.

Bu cezai hüküm -cezalandırdığı dar alanı aşan etkisi ile de-, cinsel özgürlüğün korunması, toplumun ve özellikle ailenin sağlığının korunması vasıtası olarak, kanun koyucunun belirlediği değerleri ağıklayan ve bu değerleri muhafaza eden tanıtıcı, hukuki istikrarı sağlayıcı ve dolayısıyla genel önleyici fonksiyonu ifa etmektedir.”

-“Cezai unsurların üvey, evlatlık veya koruyucu (süt) kardeşleri de kapsayacak biçimde genişletilmemesi, söz konusu davranışların ailenin geleneksel modeline kısmen aykırı olmaları ile ağıklanabilmektedir. Buna göre -kan bağı ile bağlı kardeşlerin mutlak evlenme ya-

sağına karşı- kan bağı ile bağı olmayan kardeşlerin evlenmelerinin yasaklanmadığı (Alman Medeni Kanunu madde 1307 cümle 1) ve evlatlık kardeşlerin, Alman Medeni Kanununun 1308. maddesinin, daha az katı olan özel düzenlemesine tabi oldukları da işaret edilmektedir. Ayrıca bu haller genetik endişe uyandırmamakta ve kan bağı ile bağı kardeşler arasında üvey, evlatlık veya koruyucu (süt) kardeşlere kıyasen daha büyük ölçüde bağımlılık oluşabilmektedir.”

-“Cinsel ilişki benzeri davranışların ve aynı cinsiyetli kardeşler arası eşcinsel ilişkinin cezalandırılmaması ancak diğer taraftan da gebe kalmanın olanaksız olduğu kardeşler arası cinsel ilişkinin suç unsurlarını tamamladığının kabul edilmesi; cinsel özgürlüğün korunması ve genetik hastalıkların önlenmesi (alt) amaçlarına aykırı olmamaktadır.”

-“Ceza hukuku –genel olarak ve söz konusu olan durumla bağlantılı olarak- sosyal yardım önlemlerini aşan bağımsız etkisinden yoksun kılınamaz. Vesayet hukuku ve gençler için teşvik ve sosyal yardıma yönelik tedbirler daha çok somut olayda kurala aykırı davranışların ve sonuçlarının önüne geçme ve ortadan kaldırmayı amaçlamakta olup, genel önleyici ve hukuki istikrarı sağlayıcı etkileri yoktur.”

-“Son olarak ceza tehdidi orantısız değildir. Kişisel yaşam biçiminin sadece dar bir alanına dokunmaktadır. Encest utancı nedeniyle sadece az sayıda kardeş çiftleri bu yasaktan sınırlayıcı olarak hissedilir şekilde etkilenmektedir. Encest ilişkisinde bulunan kişilerin cinsel özgürlüğünün korunması ve ağır genetik hastalıkların önlenmesi görüşleri de ceza normunun orantılılığını desteklemektedir.”

Her ne kadar encest ilişki toplum tarafından kabul edilmese de, encestin cezalandırılması gerektiği hususu net olarak ortaya konamaktadır. Encestin suç olarak kabul edilmesi konusunda bazı sorunlu noktalar mevcuttur.

Kanun koyucunun encesti cezalandırmasında salt cinsel ilişkiyi göz önüne alması, cinsel davranışları cezasız bırakma eğilimi evlilik, ailenin korunması ve cinsel özgürlüğün muhafazası bakımından uygun değildir. Ayrıca ceza hukuku vasıtalarının, ailenin cinsel davranışlardan kaçınmasını sağlamak ve böylece zararlı etkilerini engellemek veya önemli derecede azaltmak için uygun araçlar olup olmadığı da tartışmalıdır.

Alman Ceza Kanunu ensesti suç olarak öngörürken, ırkın korunmasını esas almıştır. Ancak, ensest ilişkiler sonucu doğan çocuklar için gerçekten ırsî hastalığa yakalanma tehlikesi olup olmadığı sorusu net olarak yanıtlanamamaktadır. Gebeliği önlemek için olası güvenli yolların olduğu, gebeliğin mümkün olmadığı (kısırlık gibi) ve cinsel ilişkinin sonuçsuz kalabileceği zamanlarda aileyi koruma amacı kanun koyucuya gerekçe oluşturmamaktadır.

Kanun koyucu gerçekten aile yapısının korunmasını amaçlasaydı sadece kan bağı olan kardeşler arası cinsel ilişkiyi değil, üvey evlat, koryucu kardeşler arasındaki cinsel ilişkiyi de cezalandırırdı. Ensestin suç olarak kabul edilmesinde aile birliğinin korunması amaçlanıp reşit kardeşler arasındaki cinsel ilişki cezalandırılmıştır. Ancak kardeşlerin birbirlerini reşit olduktan sonra tanımları durumunda, olmayan aile birliğinin nasıl korunacağı göz ardı edilmiştir. Gerekçede, aile birliğinin korunması hukuki bir menfaat olarak nitelendirilse de bu fiili işleyen çiftler dışında, ensest yaşağını meşrulaştıran herhangi bir hukuki menfaat sahibi mevcut değildir.

Kişisel yaşam biçiminin sadece dar bir alanına dokunulduğu gerekçesiyle ensestin cezai müeyyideye bağlanması meşrulaştırılmalıdır. Ensest yaşağından kim etkilenmekteyse, yaşam biçiminin merkezî alanına dokunulmakta ve bu dokunma onu derinden ve uzun süreli etkileyebilmektedir.

Sonuç olarak norma atfedilen amaç, ahlâki düşüncelerin korunmasını ön planda tutmuştur. Salt ahlâki kurallara aykırılık nedeniyle ensesti cezalandırmak orantılılık ilkesine aykırıdır. Ceza hukuku son çare olup halkın menfaatlerini korumak için mevcut son araçtır.

### **B. Ensest Hangi Hukuksal Değerleri İhlal Etmektedir?**

Ensest ile zarara uğradığı düşünülen değerlerin başında “genel ahlâk” gelmektedir ve içinin doldurulması son derece zor olan bu kavramla ilgili olarak kesin bir saptama yapmak güçtür. Kanunilik ve belirginlik ilkesinin bir gereği olarak, somutlaştırmanın çok önem taşıdığı ceza normlarında, bu kavrama sıkça atıf yapılması yasayı uygulayanların ahlâk anlayışına göre nasıl farklı yorumların ortaya çıktığı gerçeğini gözler önüne sermektedir. “*Genel ahlâk*” gibi özellikle

cinsel suçlar ya da cinsel ahlâka aykırı eylemlerle özdeşleştirilen bir kavramın, kadın söz konusu olduğunda, son derece acımasızca, kadının aleyhine bir söylemi beraberinde getirdiği malumdur. Erkek söz konusu olduğunda başka, kadın söz konusu olduğunda ise başka bir *genel ahlâk* anlayışının var olduğu gerçeği, yaşanan her olayda kendisini göstermektedir ve elbette ki bu durumu *ataerkil* yapıdan bağımsız sorgulamak doğru değildir. Ancak “ensest” söz konusu olduğunda, genel ahlâk tersine bir işlev üstlenerek, bu konuyu tartışamaz ve konuşamaz bir hale getirmektedir.<sup>101</sup>

Kutsal kitaplarda yasaklanan, Avrupa’ nın hemen hemen bütün devletlerinde suç olarak kabul edilip ciddi cezalarla yaptırıma bağlanan ensest konusuna ; “ *bu suç oralarda çok işlendiği için toplumsal düzen bozulmuştur. Türkiye toplumunda böyle bir suçun işlenmesi mümkün değildir, genel ahlâk ve ‘kutsal aile’ anlayışı buna engeldir*” şeklinde bir bakış açısının gerçekçiliğinden şüphe etmek gerekir.<sup>102</sup>

Ensestin hangi hukuksal değer ya da değerleri ihlal ettiği noktasında farklı argümanlar ortaya atılmıştır. Bu doğrultuda, ensest ilişkinin, “ailevi” menfaatleri ihlal ettiği yani aile düzenini bozduğu; gelecek nesillerin sağlıklı olmasına dair menfaatlere halel getirdiği, ensest ilişkiden doğacak çocukların ruhsal ve fiziksel açıdan sorunlu olacakları ve karışan roller karşısında bocalayacakları, sosyal ilişkiler kurmakta zorlanacakları da savunulmuştur.<sup>103</sup>

Ensest ilişkiye ceza kanunları da farklı başlıklar altında, daha çok zarar gördüğünü düşündükleri değeri dikkate alarak yer vermişlerdir. Örneğin İtalyan Ceza Kanunu 564. maddesinde yer verdiği ensesti “aile ahlâkı” (morale familiare)na karşı bir suç sayarken; Alman Ceza Kanunu “Şahsi Hale, Evlilik Birliğine ve Aileye Karşı Suçlar” başlıklı bölümde (m. 173) enseste yer vermiştir. Avusturya Ceza Kanunu ise daha farklı bir boyutta, konuyu “cinsel dokunulmazlık ve cinsel özgürlük” sorunu olarak görmüştür (m. 211). İsviçre kanun koyucusu da aileye ilişkin değerleri ön plana çıkararak, Ceza Kanununun 213. mad-

<sup>101</sup> SANCAR, s. 23- 24.

<sup>102</sup> SANCAR, s. 24.

<sup>103</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 249.

desinde ensesti “aileye karşı” işlenen bir suç saymıştır. Suçun kapsamı, şartları kanundan kanuna değişmektedir. Örneğin İtalyan Ceza Kanunu “skandalın alenileşmesi”ni, ön şart saymıştır.<sup>104</sup>

Kanun koyucu bir fiili suç olarak nitelendirirken ahlâki düşünce yapılarını ve ülkenin politik yapısını esas alması doğal karşılanabilir. Ancak hukuk ile ahlâkın eş anlamlı kavramlar olmadığı da göz önüne alınmalıdır. Hukuk belki “asgari ahlâk”tır, ancak ahlâka eş değer değildir.

### C. TCK’da “Ensest” Başlığı Altında Düzenlenen Bir Suçun Yokluğu

Ensest, TCK’da bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmemiştir. Bu ilişkinin suç olarak kabul edilmemiş olması, kabul edilebilirliğine değil asla gerçekleşmeyeceğine dair bir söyleme dayanmaktadır.

Ensest ilişki reşit olan kişilerin rıza ile gerçekleştirdiği bir eylem olduğundan, TCK’da bir hukuka uygunluk nedeni olarak düzenlenen “rıza”nın değerlendirilmesi gerekmektedir. TCK m. 26/2 uyarınca, “Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.” Kişi kural olarak reşit olduktan sonra, cinsel yaşamı konusunda istediği gibi tasarrufta bulunabilir. Acaba Türkiye’de fiilin suç sayılmasını engelleyen husus, “rıza”ya verilen mutlak değer midir? Buna “evet” demek mümkün değildir. Türkiye’de yaygın kabul, bu toplumda böyle bir rızanın zaten olmayacağı aksini söylemenin toplumu rahatsız edeceği, inciteceği yönündedir.<sup>105</sup>

Yargıtay Ceza Genel Kurulu önüne gelmiş bir uyuşmazlıkta, yerel mahkemenin direnme gerekçelerinde geçen “bir insanın kendi öz babası ile rızayla ilişkiye giremeyeceği, bunun hayatın olağan akışına uygun olmadığı” ifadesi bu anlayışın bir yansımasıdır. YCGK’nın “İnsan olarak babanın kızına karşı toplum kabul etmese bile şehvi arzular duyması görülebiliyorsa bir kızın da babasına karşı aynı duyguları yaşamaması muhtemeldir. Normal bir baba ve çocuk normal ahlâki toplumsal değerlerle yetiştirilenler elbette bu tür ilişkilere razı olmazlar. Ama

<sup>104</sup> Bkz. SANCAR/YAŞAR, s. 249.

<sup>105</sup> SANCAR, s. 23-27.

örneklerini gördüğümüz birçok olayda taraflar bizim düşündüğümüz normal ve insani değerlere sahip olmayabiliyorlar." İfadesi ensest ilişki taraflarını "öteki" kavramı içine dâhil etmektedir.<sup>106</sup>

765 sayılı TCK döneminde de ensest suç olarak düzenlenmemişti. Bir milletvekili tarafından ensestin suç haline sokulması teklif edilmişse de TBMM, Adalet Komisyonunun mütalaasına uyarak "*yakın akrabalıkları bulunan kimselerin beraber yaşamaları halinde iftiralara maruz kalacaklarını ve bu takdirde toplum hayatında birçok sarsıntının meydana gelebileceğini, toplumdaki ahlâki müeyyidelerin bu menfur (tiksindirici) halleri zaten karşıladığını*" ileri sürerek ceza kanununda bu hususta düzenleme yapılması teklifini reddetmiştir.<sup>107</sup>

Ensestin bağımsız bir suç tipi kabul edilmesinin sakıncası olarak, aileye dışarıdan bir müdahalenin yarar yerine zarar getireceği ve kamuoyunun tahrik edileceği gerekçeleri de gösterilmektedir.<sup>108</sup>

#### D. Ensest İlişkiden Doğan Çocuğu "Tanıma"

İster rızai ister rızai olmayan ensest olsun her iki durumdaki ilişkiden doğan çocuk, evlilik dışı doğmuş cocuktur ve annesi ile soy bağı doğumla kurulurken babası ile soy bağının kurulabilmesi için, babası tarafından tanınması veya anne ve çocuk tarafından babalık davası açılması gerekmektedir. Çocukla babası arasında soybağı kurulabilecek olmasına rağmen, ahlâken ve hukuken kabul edilmeyen/korunmayan bir ilişki ile böyle bir ilişkiden doğan çocuk diğer "*normal*" kabul edilen bir ilişkiden doğan çocuğa göre hem kendi aile çevresi hem de toplum tarafından kolay kabul edilebilir durumda olmayacaktır. Dolayısıyla çocuğun biyolojik babası olan erkekle arasında soy bağının tespiti ve kurulmasında hem kadının hem çocuğun mağdur olma ihtimali yüksek olacaktır.

Çocuğun doğumuna göre farklı hukuki statüye tâbi kılınması temel uluslar arası insan hakları belgelerinde kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı kabul edilmektedir.<sup>109</sup>

<sup>106</sup> Karar için bkz. TUĞRUL, s. 52; YCGK 2002/5-324 E. 2003/55 K.

<sup>107</sup> DÖNMEZER, s. 15.

<sup>108</sup> İŞİKTAŞ, s. 4.

<sup>109</sup> SAYITA, Sevgi Usta, "*Ensest İlişkiden Doğan Çocuğu Tanıma Yasağının Kaldırılması-na Eleştirel Bir Bakış*", TBBD 2010, S. 88, s. 173.

Tarihsel açıdan tanıma yasağının seyrine bakıldığında, Ortaçağ Kilise Hukukunda, genel olarak evlilik dışı çocuklar “*günah ürünü*” olarak kabul edilip, ana babaları ile aralarında soybağı kurulması yasak kabul edilmiştir. Ancak evlilik içi ve evlilik dışı doğmuş çocuğun hukuken eşit olduğuna dayanarak, böyle bir ilişkiden doğmakta çocuğun payı olmadığı ve buna rağmen ilişkinin faturasının çocuğa çıkarılmasının adalet düşüncesine aykırı olduğu ve çağdaş düşünceye uymadığı ileri sürülmüştür. 21. yüzyılın başlarında hümanist düşüncenin zorlamasıyla evlilik dışı çocuğun evlilikten bağımsız bir değer olarak korunması fikri giderek güçlenmiştir.<sup>110</sup>

Eski Medeni Kanun’da evlilik dışı çocuk hem nesep bağı hem de malvarlığı hakları açısından evlilik içi çocukla eşit olmayan bir konumdaydı. Evlenmesi yasak kişilerden dünyaya gelen çocuğun tanıma yoluyla, babası ile arasında soybağı kurulması 743 sayılı önceki Medeni Kanun’da evlenme yasağı, soybağının düzgün olup olmadığına bakılmaksızın, kan hısmı olan üstsoy-altsoy, tam kan ve yarım kan kardeşler, amca, dayı, hala, teyze ile yeğenler arasındadır. Aynı zamanda karı kocanın usul ve furuu ile karının usul ve furuu arasında ve evlat edinilen ile evlat edinen arasında evlenmeyi yasaklamıştır. Evlenme yasağı bu kadar geniş sayılsa da doktrindeki baskın görüşe göre; tanıma yasağı sadece evlenmeleri kesin biçimde yasak olan kan hısımlarının ilişkisinden olan çocukları kapsamaktaydı.

SEROZAN bu yasağın “*aslında ataerkil eksenli bir cinsel tabu ve miras uğruna belirli cinsel ilişkilerden doğma çocukları dışlayıp aşağılayan bir yasak olduğunu, ana babanın davranışının cezasını hiçbir katkısı bulunmayan çocuğa çektirmekle bu yasak kuralı anayasal kişilik hakkına ve eşitlik ilkesine de ters düşmekte*” olduğunu ifade etmek suretiyle tanıma yasağını eleştirmiştir.<sup>111</sup>

Bu yasak 4721 sayılı Yeni Medeni Kanun’la, kaynak İsviçre Medeni Kanunu’nun 260. maddesine uygun olarak kaldırılmıştır. Madde gerekçesinde, bu yasağın çocuğun menfaatine uygun olmaması sebebiyle kaldırıldığı ifade edilmektedir. Tanıma yasağının kaldırılması ensest ilişkiye ve bu ilişkiden doğan çocuğun kabul edilmesine yönelik bir anlayış olduğunu ortaya koymamaktadır.

<sup>110</sup> SAYITA, s. 174-175.

<sup>111</sup> SAYITA, s. 178.

Çocuk açısından bakıldığında; çocuğun korunması ve dışlanmamasının yasal yolu, kendini dünyaya getirenlerden bağımsız biçimde bir birey olarak özerkliğinin kabulüdür. Ancak bu anlayışın kabulü ve benimsenmesi ile insan çocukluk döneminde de toplum içinde hakkı olan yeri, ayırmıcılığa uğramadan alabilecektir.<sup>112</sup>

## IX. SONUÇ

Ensest suçu olarak cezalandırılıp cezalandırılmaması konusunda kesin bir yargıya varılamamaktadır. Bir fiilin ceza hukukunda yer almasında fiilin yasak olmanın ötesinde toplum yönünden zararlı ve insanların yaşam düzenleri için çekilmez hale gelmesi önemli rol oynamaktadır.

Ensest, zarara uğramış ensest çocuklarının yaşam hakkına yönelmemekte, kendilerinin belirleyebilecekleri onurlu yaşam haklarını ihlal etmektedir. Ceza hukuku vasıtaları, ailenin cinsel davranışlardan kaçınmasını sağlamak ve böylece zararlı etkilerini engellemek veya önemli derecede azaltmak için uygun araçlar olup olmadığı da tartışmalıdır. Sosyolog ve psikiyatlara göre ensest travmatik bir olay olup terapi gerektirmektedir.

Yaşarken doğru ya da değerli eylemde bulunabilmek bir bilgi sorunudur. Yasaklanan davranışlar ensest ilişkiyle gerçekleştirildiğinde; sevgi, saygı, dürüstlük, minnet, güven gibi değerler tüketilmektedir.

Ensest ilişkide, kişiler yasak olanı “istemenin özgürlüğü” ardında saklar kendilerini, dolambaçlı yollar izler, yalan söyler. Ve hayat çok defa işleri askıda bırakmaya izin vermez; çünkü önem verdiğimiz bu değerleri yeşertmek ve yaşatmak güç olsa da, bir mucizedir. Bir ip üzerinde dolaşmaya alışkın birbirine yakın iki kişinin de ensest ilişkide, asla karşılaşmaması gerekir.

Öte yandan, tarihsel sürece baktığımızda bütün dinlerin yasakladığı ve ağır cezaların öngörülmüş olduğu böyle bir ilişkiye, toplum yapısı ve ahlaki değerler dikkate alındığında devletin müdahale etmemesi düşünülemez. Bu müdahalenin sınırlarının nereye kadar uzanacağı konusunda kesin bir yargıya varmak da zordur. Ancak TCK’da

---

<sup>112</sup> SAYITA, s. 191-192.

yapılacak bir düzenlemeyle “rızaı olmayan ensest” kavramına mutlaka yer verilmelidir. Çocuğun cinsel istismarı suçunun nitelikli halleri içerisinde bu hususun düzenlenmesi, durumun hassasiyetinin görmezden gelinmesine neden olmaktadır. Bu kavrama yer verilerek ve ceza ağırlaştırılarak boşluğun doldurulması gerekmektedir.

Ensest, cevaplanamayan birçok soruyu ve çelişkiyi beraberinde getiren bir kavramdır. Ensest ilişkinin temeline inebilmek ve önleyici tedbirlerle yeniden bu tür durumların yaşanmasını önlemek gerekir. Ensesti, aysbergin su yüzüne yansıyan kısmı olarak görmek yerine, toplumda farkındalık sağlayarak meselenin özüne inilmesi gerekmektedir.

Unutulmamalıdır ki, yaşamda her yapmanın arkasından başka çok yönlü yapmalar, yanlış davranışlar gelir. Zorunlu olarak bu davranışlar, birbirini izler, döngüler sürüp gider, halka halka eklenir, değerleri harcayan ilişkiler kurulur, yaşanır ve tükenir. Böylece kişinin iz bırakan ya da bırakmayan yaşamı oluşur; yarattığı etkilediği, seyircisi olduğu ya da farkında olmadığı olaylar arasında bir kişi o kişi olur.

## KAYNAKLAR

- BOZBEYOĞLU, Cavlin Alanur/ KOYUNCU, Ece/ KARDAM, Filiz/ SUNGUR, Altan: “Ailenin Karanlık Yüzü: Türkiye’de Ensest”, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, C. 13, S. 1, Bahar 2010.
- CAN, Cahit: Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar, Ankara 2002.
- DÖNMEZER, Sulhi: Ceza Hukuku, Hususî Kısım, Umumî Âdap ve Aile Nizamı Aleyhine Cürümler, İstanbul 1961.
- EREM, Faruk: Türk Ceza Hukuku, Hususî Hükümler, C. 2, Ankara 1962.
- GÖNENLİ, Sinem / SAYGILI, Sefa: “Aynı Ailede Görülen Çoklu Ensest”, Düşünen Adam, Y. 2008, S. 21
- (1-4).
- İŞIKTAŞ, Yasemin: “Ensest ve Hukuka Yansıması”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 66, S. 4-5-6, İstanbul 1992.
- İŞİGÜZEL, Şebnem: Hanene Ay doğacak, İstanbul 1994.
- KASAPOĞLU, Abdurrahman: “Ensest Tabusu ve Egzogami Kuralının Kur’an’daki Yansıması”, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi III 2003, S. 1.
- KÖSE, Nerin: “Ensest Eoliliğin Türk Halk Hikâyelerindeki İzleri”, Tarih İncelemeleri Dergisi XI.
- POLAT, Oğuz: Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı, Tanımlar, Ankara 2007.
- SANCAR, Türkân Yalçın / YAŞAR, Tuğçe Nimet: “Ensest, “Genel Ahlâk” ve Alman Anayasa Mahkemesinin Kararı”, TBBD 2009, S. 80.
- SANCAR, Türkân Yalçın: “Ensest ve Tartışmada Genel Ahlâk Engeli”, Güncel Hukuk, Aralık 2008.
- SARI, Ahmet: “Şebnem İşigüzel’in “Tabut” Adlı Öyküsüyle Thomas Bernhard’ın “Jauregg” Adlı Öyküsünde Ensest İlişki”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2007, C. 9, S. 1.
- SAYITA, Sevgi Usta: “Ensest İlişkiden Doğan Çocuğu Tanıma Yasağının Kaldırılmasına Eleştirel Bir Bakış”, TBBD 2010, S. 88.
- SÜMER, Necati: “Kitab-ı Mukaddes’te Cinsel Motifler”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana 2007.
- TOPÇU, Sedat: Cinsel İstismar, Ankara 2009.
- TUĞRUL, Ahmet Ceylani: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar & Ensest İlişkiler, Ankara 2010.
- UMMANEL, Aliye: Amerikan Tiyatrosunda Eşcinsellik ve Bir Örnek Olarak Lanford Wilson’un “Bayan Bright’ın Deliliği” Oyunun İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara 2003.
- YİĞİT, Rana: “Çocukların Cinsel İstismarı ve Ensest”, AHSBD 2005, C. 8, S. 3.
- BARAN Görgün, Aylin / ERBAYDAR, Nüket Paksoy: “Yasak Cinsel İlişki: Ensest”, www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/.../ensest08012009.doc.
- KARAOSMANOĞLU, H. Alp: “Ensest ve İlişkili Sorunlar”, www.psykonet.com
- POLAT, Oğuz: “Aile İçi Cinsel İstismar: Ensest”, www.kriminoloji.com.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ensest>.

[http://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_stgb/englisch\\_stgb.html](http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html).

<http://www.legislature.state.al.us/CodeofAlabama/1975/13A-13-3.htm>.

<http://www.touchngo.com/lglcntr/akstats/Statutes/Title11/Chapter41/Section450.htm>

<http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/displaycode?section=pen&group=00001-01000&file=281-289.6>

<http://michie.lexisnexis.com/delaware/lpext.dll?f=templates&fn=main-h.htm&cp>.

<http://michie.lexisnexis.com/mississippi/lpext.dll?f=templates&fn=main-h.htm&cp>.